

GOD

MOSHE SISELSENDER

LIFE

MOSHE SISELSENDER

GOD JEWISH ISRAEL

MOSHE SISELSENDER

BIRTH CONTROL JEWISH

MOSHE SISELSENDER

ABORTIONS - JEWISH VIEW

MOSHE SISESENDER

MOSHE SISELENDER

HALACHIC PERSPECTIVE :
BIO MEDICAL ETHICS- RIGHT
TO LIFE - OHR TZIPORAH -
WHEN LIFE BEGINS AND WHEN
LIFE ENDS

IF YOU DO NOT WANT YOUR UNBORN BABY CARRY IT
TO TERM AND GIVE THE BABY UP FOR ADOPTION,
PLEASE NEVER KILL YOUR UNBORN CHILD . ALL LIFE IS
SACRED. . EVERY LIFE IS WORTH LIVING LIFE IS NOT
MEASURED BY QUALITY OF LIFE. LIFE BELONGS ONLY
TO GOD . LIFE IS NOT THE POSSESSION OF MAN. ONLY
GOD CAN DECIDE WHEN LIFE BEGINS AND WHEN LIFE
ENDS. .

Copyright © 2010

All rights reserved. No part of this book may be reproduced except by written permission from the author or publisher, except for brief passages included in a review appearing in a newspaper or magazine.

Dedicated to my wife,

*my life companion whose love,
devotion, and faith have sustained and
inspired me to learn and teach the
Torah that has culminated in my
Halachic Perspective: Bio-Medical
Ethics, Ohr Tsiporah*

May this book become an eternal testament to a genuinely beautiful person,

my aunt, **צפורה שיינע פייגע פעני**,

Tsiporah Shaini Faige Fannie who departed this world on the 24th of Nisan 5737 in Jerusalem, Israel. May her soul be among the souls of the righteous who are considered as though living.

אור חדש על ציון תאיר ונובה בילנו מחרה לאורו

"A new light and inspiration shall shine forth in Zion, and we shall all soon merit to benefit from its illumination."

This illumination was the everlasting mark left by Fannie on the lives of all who knew her. She inspired them and brought out the best in each of them. Like Miriam, the sister of Moshe Rabbenu, who cared and worried about him, so, too, did my aunt have a great share in my welfare and Torah education.

In great appreciation and in reverence to her memory, one of the subtitles of this book will bear her name — *Ohr Tsiporah*. The Illumination and Inspiration of Tsiporah.

And this is written on ther tombstone.

Here lies our dear and honored sister, good-hearted and wise of speech. "She opened her mouth in wisdom, and the law of kindness was on her tongue." A graduate of Beth Jacob schools, modest in her conduct, G-d fearing, and renowned for her truthfulness,

SHAINI FAIGE

ע"ת.

daughter of Harav Hagaon Shaul Aryeh זצ"ל, and granddaughter of the Gaon Horav Moshe Katzenelenbogen, זצ"ל, author of Responsa Ohel Moshe and descendant of the authors of Tosfos Yom Tov and Maharam of Padua, זצ"ל. She passed away on the 24th of Nisan 5737 in Jerusalem. May her soul be bound up in everlasting life.

RABBI MOSES FEINSTEIN

455 F. D. R. DRIVE
New York, N. Y. 10002

ORegon 7-1222

משה פוינשטיין

ר"מ תפארת ירושלים

בניא יארק

בע"ה

הנה ידידי הרב הנכבד מאד המפורסם השנון ובקי איש
אשכולות מו"ח ר' משה שליט"א בן להרב מנחם סענדר
ז"ל אשר קבל סמיכה מרבנותיו הגאונים בתורה ודעה
וגם מאתי לפני כמה שנים.

בן חורה וירא שמים באמה ובחמים ומכירו אני כל העת בשמו
השוב בכל העינים בהנהגה ישרה ונכונה כראוי לבני תורה וירא
הש"ת.

חבר ספר חשוב בשפת האנגלית המדברת ביותר במדינה זו קבץ
דברים יקרים ופנינים נחמדים מגמרא ראשונים אחרונים סולחן
ערון ושאלת וחשובות על איסור הפלח ילד שהרופאים אומרים שיוכל
להיות בעל מוס, והרב הנ"ל הוכיח שאסור והוא ענין רציחה יישר
הילוך וכבר הגאונים בזמנינו אסרו על זה בהחלט גמור, וגם אני
אסר זה בהחלט במור וזה הוי ענין רציחה.

ע"כ ידי הכוץ עטו שידפוס אח ספרו ולהפיצם על פני חבל
לידע שזה הוי ענין רציחה וגם השקרים והכזבים בזה והש"ת יעזור
שיבטל מעלינו כל גזירות קשה ונזכה במהרה לביאת משיח צדקינו.

והרב הנ"ל ראוי לסמוך עליו כמה שלקט וקבץ ואשר יסבירם
בדברים נעימים להמשיך את הלב לתורה ולהעודה לבעלי בהים וגם
לרבנים ושוב גם לחנך התלמידים שיביא להם הרבה תועלת אשר לבן
טוב הדבר שהוא מדפיס ספרו זה להגדיל אהבת הש"ת וידיעת תורתו
הקדושה בעינים שהם יסודי הדת יקיום עם ישראל וע"ז באתי ע"ה.

משה פוינשטיין

PREFACE

CHAPTER I:

Amniotic Testing and Hallacha

- A. Reliability
- B. The Hallachic Viewpoint

CHAPTER II:

Legal Problems of Physicians that Influence their Advice

- A. Amniotic Testing
- B. Abortions

CHAPTER III:

Social and Psychological Effects of Amniotic Testing

- A. Mother's Decision to Terminate a Pregnancy
- B. The Abnormal Child

CHAPTER IV:

Psychological and Hallachic Adjustment of a Woman Having Abortions

CHAPTER V:

Faith and the Role of the Jewish Woman and Mother: Taharas Hamispocho

- A. The "Most Important Person in the World"
- B. The Lasting Spiritual Effects of Taharas Hamispocho
- C. The Act of Creation vs. The Act of Destruction

CHAPTER VI:

The Hallachic Status of the Unborn Child

- A. Legal Status of the Fetus
 - 1. Inheritance Rights
 - 2. Destruction of the Embryo
- B. Conflict of Lives -- The Principle of the Rodef

CHAPTER VII:

Hallachic Analysis of the Issue of the Conflict of Lives

- A. Individual vs. Group -- Surrendering a Fugitive
 - 1. The Rodef
 - 2. Group Responsibility for its Members in Time of War
- B. Individual vs. Individual -- Baby vs. Mother during Childbirth
 - 1. Unborn Infant vs. Mother
 - 2. Partly Born Infant vs. Mother
- C. Organ Transplants
 - 1. Hallachic Determination of Time of Death
 - 2. Removal of Life Sustaining System
 - 3. Termination of Medication
 - 4. Donation of Organs

TABLE OF CONTENTS

Approbations	
Preface	
Chapter I: Amniotic Testing and Halachah	
Chapter II: Legal Problems of Physicians that Influence their Advice	
Chapter III: Social and Psychological Effects of Amniotic Testing	
Chapter IV: Psychological and Halachic Adjustment of a Woman Having Abortions	
Chapter V: Faith and the Role of the Jewish Woman and Mother: <i>Taharas Hamishpocho</i>	
Chapter VI: The Halachic Status of the Unborn Child	
Chapter VII: Conflict of Lives: Surrendering a Fugitive, Organ Transplants, and Removal of a Life Sustaining System	

משה פיינשטיין
ר"מ תפארת ירושלים
כנא יארק

בע"ה

הנה ידידי הרב הנכבד מאד המפורסם השנון ובקי איש אשכולות
מו"ה ר' משה שליט"א בן להרב מנחם סענדר
זצ"ל אשר קבל סמיכה מרבנותיו הגאונים בתורה ודעת וגם מאתו לפני
כמה שנים.
בן תורה וירא שמים באמת ובתמים ומכירו אני כל העת בשמו הטוב
בכל הענינים בהנהגה ישראלית ונכונה כראוי לבני תורה וירא הש"ת.
חבר ספר חשוב בשפת האנגלית המדברת ביותר במדינה זו קבץ
דברים יקרים ופנינים נחמדים מגמרא ראשונים אחרונים שולחן ערוך
ושאלת ותשובות על איסור הפלת ילד שהרופאים אומרים שיוכל להיות
בעל מום. והרב הנ"ל הוכיח שאסור והיו ענין רציחה ישר חילו. וכבר
הגאונים כומנינו אסרו זה בהחלט גמור. וגם אני אסור זה בהחלט גמור וזה
היו ענין רציחה.
ע"כ ידי תבון עמו שירפיים את ספרו ולהפיצם על פני חבל לידע שזה
היו ענין רציחה וגם שקרים יהובים כזה והש"ת יעזור שיבטל מעלינו כל
גזירות קשות ומכה במהרה לביאת משיח צדקינו.
והרב הנ"ל ראוי לסמוך עליו במה שלקט וקבץ ואשר יסבירם בדברים
נעימים להמשיך את הלב לתורה ולתעודה לבעלי בתים וגם לרבנים וטוב
גם לחנך התלמידים שיביא להם הרבה תועלת אשר לכן טוב הדבר שהוא
מדפיס ספרו זה להתגדיל אהבת הש"ת ויריעת תורתו הקדושה בענינים
שהם יסודי הדת וקיום עם ישראל וע"ז באתי עה"ה.
כ"ז תמוז תשל"ט

משה פיינשטיין

Approbation of
RAV MOSHE FEINSTEIN

My friend, the very distinguished Rav Moshe |
is noted and acclaimed widely for his Torah scholarship and
erudition. He is a man who possesses wisdom and common sense.
Harav Moshe. שליט"א, the son of Harav Menachem
Sender זצ"ל, was ordained with the rabbinical
degree of semicha by his teachers, the Gaonim at Torah Vodaath,

and also by me some years ago. He is a Torah scholar and one who fears Heaven with integrity and wholeheartedness.

I have known him for the entire period of time since ordination and am familiar with his excellent reputation regarding all matters in regard to his upright and correct conduct as is appropriate for a Torah scholar and one who reveres G-d, who is to be blessed. He has written a very important book in English, the most widely spoken language in this country. He has collected many wonderful concepts and enchanting pearls from Gemorah, Rishonim, Achronim, Shulchan Aruch, and Shealos Uteshuvas (responsa) regarding the prohibition of aborting an unborn child that physicians predict can possibly be disabled. Rabbi *Moshe* has shown that it is forbidden, and that it is tantamount to murder. May he be congratulated!

The contemporary Gaonim have explicitly prohibited such abortions. And I likewise have explicitly prohibited it; and I consider it tantamount to murder. I therefore support his effort to publish and distribute his book to inform people that such abortions are tantamount to murder. This book will expose the lies and distortions (that advocates of abortion propound). G-d should help us that all decrees harmful to the Jews should be abolished, and that we speedily should merit the coming of our Righteous Messiah.

Rabbi *Moshe* may be relied upon in regard to the material he has collected and interpreted in words so beautiful as to bring the layman and even the rabbi closer to Torah and Judaism. His writings are also beneficial for the instruction of students. It is, therefore, a very commendable thing that he is publishing this book to increase the love of G-d and the knowledge of His Holy Torah regarding matters that are the foundations of the faith and fundamental to the very existence of the Jewish people.

And on this I have affixed my signature of the 7th day of Tamuz 5739.

Moshe Feinstein

ישראל יצחק פיעקארסקי

רב ואב"ד דק"ק בית ועקב

פארעסט היללס, נ. י.

ור"מ דשיכות תומכי תמימים ליובאוויטש

ב"ה

לכבוד ידידי הרב הגדול ויראה החריף יהשנן איש אשכולות דורש טוב לעמו כו' כו' כש"ת מוה"ד ר' משה ו שליט"א.
אני מכיר לו מכבר שלומד בכל יום ויום גמרא ותוספת וראשונים יבדומה ולומד בהתמדה גדולה, הגם שאין לו פנאי אבל הקריש וקבע עתים לתורה, וגם בהנהגה ישרה כראוי לו.

באשר חבר ספר וקבץ דברים פנינים מראשונים ואחרונים וגם יש לו תשובה ממורי ורבי הגאון הגדול האדיר שר התורה מוה"ר ר' ארי' צבי פרומער ז"ל הי"ד אב"ד קאזיגלוב ור"מ ישיבת חב"ד לובלין אודות הפלת ילד שאסור מטעם רציחה, וגם אני כתבתי והוכחתי שחיי רציחה בלי שום ספק כלל, וגם הגאונים בזמנינו אסרו בהחלט גמור, ע"כ ידו תכון עמו' שידפיס את ספרו ולהפיצם על פני חבל שיראו ויבינו שהוא אסור בהחלט גמור מטעם רציחה, ואקו' שיהי' תועלת בהסברה שלו בשפה האנגלי ובעברית לפני כל אחד ואחד, ובוראי יקבל כל אחד את ספרו באהבה.

ויכולים לסמוך עליו בדבריו הראויים והנעומים לפני מלכי רבנן וגם עבוד בעלי בתים ואברכים וישר כמו וחילו, בפרט שיש לו סמיכה מגאוני זמנינו וראוי לאיצטלא דרבנן, ובנדאי אי"ה יכנסו דבריו בתוך עם ישראל, והש"ת יעזור שנתבטל מעלינו כל גזרות קשות ורעות ונוכה במהרה בקרוב לביאת משיח צדקינו ע"ז באתי על החתום יום ט"ז תמוז שנת השל"ט קונינס ידידו המברכו בכ"ט.

ישראל יצחק פיעקארסקי

Approbation of
RAV I. I. PIEKARSKI

My friend, our revered teacher, Horav Moshe, is distinguished for Torah knowledge and reverence and widely acclaimed for his scholarship and erudition, and he is one who "seeks the good of his people." I have known for sometime that he studies every day Gemora, Tosfos, and Rishonim, etc. and

that he studies with great diligence. Despite the fact that he has limited time, nonetheless he has dedicated and fixed times for studying the Torah. I also know of his upright behavior as is appropriate (for him). When he wrote this book, he assembled pearls of wisdom from Rishonim and Achronim. He also included a tshuvo from my teacher, the great Gaon, master of the Torah, our teacher Horav Aryeh Zvi Frummer, ז"ל חייד, head of the Rabbinical court of Kasiglov and teacher in the Yeshiva Chochmei Lublin who wrote regarding abortion of an unborn child that it is forbidden by reason of murder.

I have also written and shown that it is murder without any doubt at all. Also the contemporary gaonim have prohibited it explicitly. Therefore, I support his effort to publish and distribute his book in order that all should see and understand that it is forbidden explicitly by reason of murder. And I hope that there will be a value to his explanation of it in the English language and in Hebrew before everyone. For certainly everyone will receive his book with enthusiasm.

He is to be relied upon for his appropriate and well-written words before the most important rabbis and also before laymen and advanced students. And he is to be congratulated especially since he has semicha (ordination) from the contemporary gaonim and is deserving of the honor of the office of the rabbinate. For certainly, with G-d's help, his words will enter the midst of the people of Israel. May G-d help us all that evil decrees harmful to the Jews be abolished, and that very soon we shall merit the coming of our Righteous Messiah.

I have affixed my signature to this, on the 16th of Tammuz 5739 in Queens, his friend who blesses him with best wishes,
Yisroel Yitschok Piekarski

כ"ה

כאשר הרחיב החכם איש אשכולות מוכתר במימי תרומות כ"ה כ"ה
שליטיא משה - שליטיא מרפיס כלשון אנגלי ומברר
היטב האיסור, "הפללות" שז"א רצוחה ועוד בדומה, אלא אמנא ישר כחו,
ואקו שכל אחר ואחר מאחביי יבין הדבר לאשורו, ובודאי א"ה יעשה
דבריו רושם גדול וכא"ה יבנים הברכה לחוץ ביתו, וממש אני יודע
שהמחבר הנ"ל הגם שהוא טריר בעסקיו עושה הדבר הנ"ל כדי להסביר
ולפרש האיסור ואקו שיעשו רושם וכל אחר ואחר יעזור להרפסת הספר
רהינוו, "ערס" וכדומה כדי שהמחבר הנ"ל יהי בכחו להרפיס ולתקן הדבר
ולאשורו.

יום ג' מרחשון שנת תשמ"א לפ"ק קווינס.

ישראל יצחק פיעקארסקי

Our revered teacher Rav Moshe שליטיא ח distinguished for Torah, knowledge, wisdom, and common sense, in addition to possessing many other virtues. He is presently publishing his book *Hallic Perspective: Bio-Medical Ethics Ohr Tsiporah*. Rabbi Mc ~~she~~ has shown that abortions are forbidden, and that they are tantamount to murder. May he be congratulated. He has also written about other related matters, regarding the sacredness of human life.

It is my hope that every Jew will properly comprehend the importance of this matter. Certainly, with the help of G-d, his book will have a great effect. Each person will certainly consider it a blessing and honor to have his book in his house.

I know that the author, despite the fact that he has limited time, never the less, undertook the responsibility to publish this very necessary book - to publicize the cardinal prohibitions of abortions. Certainly, each person will help in this publication by placing ads in order to enable the author to re-publish as many times as necessary until this situation will be rectified.

I have affixed my signature to this, on the 10th day of Mar Cheshvon 5741.

YISROEL YITSCHOK PIEKARSKI

שליטי"א.

לכבוד הרה"ג איש האשכולות כ"ו כ"ו הרב

בדבר הפלת ילד באמת אין לי חדשות שכבר הורה מו"ר הגאון ז"ל
בתשובתו שהוא רציחה וגם הגאון האר"י ר' משה פיינשטיין שליטי"א
הורה ג"כ שהוא רציחה, וכדי שלא יהא הנ"ל חלק אכזוב איזה הערות.

הנה במזרחי פי משפטים על פסוק כי ינצו אנשים ונפנו אשה הרה
שהטעם שישראל פטור על העוברין לפי רחישין שמא נפל הוא אף דרוב
עוברין יכלו חדישים ויהי בני קיימא מ"מ הוי התראת ספק, עכ"פ חזינן
דאי לאו מטעם התראת ספק גם ישראל נהרג על עוברין א"כ לדידי הוי
ספק רציחה, הגם שבשואל ומשיב מהירדא חמישאה תשובה י' הקשה
עליו לדידי למ"ד התראת ספק שמה התראת יהי נהרג על עוברין וזה
לא שמענו, תעוד הקשה דאמאי לא אולין בחר רוב, והנה ע"י סנהדרין ר'
פ"ד ע"כ דאי כתב רחמנא כל מכה נפש היא אפילו נפלים רשם מיירי דלא
היי נאפ"ה ס"ד לתחויב, מ"מ ה"י הו"א דחייב א"כ על העוברין דרוב בני
קיימא ס"ד דלא חייב עליו אבל איסור דאורייתא מטעם רציחה בודאי יש
עליו.

והנה המזרחי עצמו דמאי שנא גבי עובר דישאל אינו נהרג עליו אמאי
לא אולין בחר דרוב קיימין וכתב דכאן ל"ש רובא דיש לחלק בין רובא
דהאירנא ובין רובא שיהי לאחר זמן, ואע"פ שהאחרונים הקשו עליו, מ"מ
אפילו למזרחי הוי ספק, ובפרט לפי מה שאמר שם השואל ומשיב דהטעם
דלא אולין בחר רובא בין דכתב רחמנא מכה איש וכתב כי יכה כל נפש
דמנפש הו"א אפילו נפלים כמו שאמר הגמ' סנהדרין ר' פ"ד וע"ז כתב
איש להודות דבעינן דיהי איש א"כ כל שכלו לו חדשיו והוא בגדר איש
ובלא כלו לו חדשיו אינו בגדר איש וא"כ כיון דבעינן איש אף רוב לא מהני
משום דאיש כחייב ולא ספק איש דכימ דכתיב איש בעינן והאי ואף רוב
ל"מ דהוא בגדר ספק וכמ"ש בשיטה מקובצת ב"מ ד' ו' גבי עשירי ודאי
א"כ אפילו אי נימא דלא הוי רוב עכ"פ הוי ספק ולכך פטור ישראל על
עוברין, אבל ספק רציחה הוא, ולא שייך כאן לומר לשיטת הרמב"ם
ספיקא דאורייתא לקולא, הא כתב בהאחרונים הטעם דספיקא לקולא
מפני דמעמידין חזקה על קודם מ"ת דהיי מותר ולכך ספיקא לקולא א"כ
אם ה"י דבר האסור קודם מ"ת ספיקא לחומרא (ושמעתי ממו"ר הגאון
הגדול האר"י ר' ארי' צבי פרומער ריש מתיבתא דחכמי לובלין ז"ל ה"י ר'
שאמר לבאר בזה רבוי הרשב"א ריש ב"ק גבי במחוכרת אימא כולי
מועדת אפילו תם וזקשה הרשב"א הא אימא הוי ספק וכל ספק ממון

לקולא, ותי הרשב"א גבי נזקין לחומרא, והקשו כולם עליו מבי"ק ד' ו'
"אמרינן גבי נזקין המוציא מחבירו עליו הראוי אלמא דגבי ספק נזקין ג"כ
לקולא, ואמר דבאמת גבי ספק נזקין ג"כ לקולא רק בספק תם ובספק מועד
דאי אולין בחר חזקה חזקת ממון, אבל יש כאן חזקה לכו"ע מקודם מ"ת
דגוי מחויב אפילו תם נזק שלם ולכך לחומרא, ורפח"ת, והוסיף לזה
דבאמת הקשה הרי"י מבאסאן רכל ספק ממון הוי ספק גוילה והוי איסור
רק דאולין בחר חזקת ממון, והכא אולין בחר חזקה מעיקרא מקודם מ"ת
והוי נזק שלם ודו"ק) א"כ כאן רבינן נהרג על עוברין א"כ אי אולין חזקה
מקודם מ"ת אסור אפילו להרמב"ם רס"ל ספיקא דאורייתא לקולא ובפרט
כל האחרונים אמרו דגבי רציחה ס"ל להרמב"ם לחומרא, א"כ הוי ממש
ספק רציחה לדעת המזרחי, ולשיטת תנ"י סנהדרין הוי רציחה גמירת רק
דלא חייב מיתה על זה, וע"י תנ"י נדה ר' נ"ט דגם ישראל אסור להרוג
עוברין מח"ת, ואפילו אי נימא דדעת התנ"י נדה ר' מ"ד דמה"ת מותר
להרוג עוברין, ואפילו אי נימא דלא הוי משובש כמו שרוצה לומר הגאון
האר"י ר"מ פיינשטיין שליטי"א, מ"מ לדעת התנ"י סנהדרין לא הוי אפילו
ספק רציחה רק רציחה ממש, ולדעת המזרחי הוי ספק רציחה ממש ע"כ
הוי רציחה לעשות זה וכתבתי רק לסנוף בעלמא אבל כבר מו"ר הגאון ז"ל
וגם הגאון האר"י ר"מ שליטי"א תודו שהוא רציחה ע"כ בודאי מצוי רבא
לעשות כזה כדי לבטל הגזירה הרעה ההוא והש"י"ת ישמרנו מכל גזירות
קשות ורעות ונזכה לשמוע מיר בשו"ט.

מנאי הרושה"ט

ישראל יצחק פיעקארסקי

Letter of Approbation from Horav Yitzchok Meir Schorr, son of Horav Gedaliah Schorr זצ"ל.

כע"ה ט"ו מנחם אב תשל"ט
 לרבוך ידידי הרב הגדול בתורה הריף ובקי טובא מו"ה הרב משה שליט"א
 חבל על דאבדון ולא משתכחין, אאמ"ר זצ"ל הגאון והחסיד שבקי חיים לכל חי, ומי ככה? ו אשר אאמ"ר זצ"ל העריצו עד למאד, מכיר את האבדה הגדולה, כפטרותו, בכל עולם התורה.
 יודע אני כי כבודו חי אצל אאמ"ר זצ"ל בחורש לפני פטירתו לבקש הסכמה על ספריו אשר חבר בשפת האנגלית לברר האיטור של הפלח ולד וגם בענין, מי הוא יהודי, ושאאמ"ר זצ"ל אמר לו שיתן את הסכמתו אחר שיקח הסכמה מקודם מהגאון פוסק הדור הר"ר משה פיינשטיין שליט"א. למעשה, לא נתן הגאון הנ"ל את הסכמתו עד היום אשר בו הלך אאמ"ר זצ"ל לעולמו ולא חי אמר לכבודו לקח ההסכמה שהבטיח לו אאמ"ר זצ"ל.
 יה"ד שיפוצו מעינותיו חוצה ושיהיו כבריו היוצאים מלב טהור נכנסים בלבבות אחבניי, ובזכות זה נוכח שיגדור השם את כל פרצות עמו, ונוכה במהרה לכיאת גוא"צ.
 ירידו מברכיו בבי"ט

יצחק מאיר הלוי שארד
 בלאאמ"ר הרב: החי הרי"ר גרלי זצ"ל
 חר"ם תורת ודע

To my friend, great in Torah, expert, well-versed, and bountifully blessed, our teacher, Horav Moshe Schorr, best personal regards!

Alas for those who have passed and are no longer with us! My master, my father, my teacher and rav זצ"ל, the Eminent and Pious, passed from life. Who can recognize this great loss to the entire Torah world as much as you whom my father זצ"ל, respected so much?

I know that you visited my father זצ"ל, about a month before his passing to request an approbation for your book composed in English clarifying the prohibition of abortion, and also your book regarding the question of who is a Jew. My father זצ"ל, told you that he would give you his approbation after you first received

the approbation from Horav Moshe Feinstein שליט"א, the Gaon and halachic authority of our generation. In fact, Horav Feinstein did not give his approbation until the very day in which my father זצ"ל, went to his eternal rest, so that it was not possible for you to receive the approbation which my father זצ"ל, had promised you.

May it be G-d's will, that your wellsprings of knowledge spread abroad, and that your words which come from a pure heart should enter into the hearts of our brethren, the Children of Israel. And through your efforts we should merit that G-d should correct the imperfections of His people and that we should soon merit the coming of the Righteous Redeemer.

Your friend, who blessed you with best wishes,

YITZCHOK MEIR
 Son of Horav Gedaliah Halevi
 Schorr זצ"ל.

My Rebbe and mentor, Hagaon Horav Gedaliah Schorr זצ"ל, who departed this world on the seventh of Tammuz 5739, Sunday night, July 1, 1979, was first and foremost a great human being. He had a comprehensive knowledge of the Talmud, commentators, and codes. Because of his great erudition, he was appointed dean of the great yeshiva Torah Vodaath at a relatively young age. He also was a member of many organizations formed to ensure Torah education and the survival of Judaism all over the world.

In addition to his intellectual greatness, what Horav Schorr זצ"ל, meant to thousands of American students cannot be transcribed on paper. It transcended the normal relationship of Talmid to Rebbe. It was love for Torah, for the man of Torah, for the representative of Hashem.

The passing of Horav Schorr can be compared to Elijah's passing. The prophet Elisha cried out when Elijah ascended to heaven on a fiery chariot — אבי אבי רכב ישראל ופרשיו — "Father, Father, the chariot of Israel and its horses!" Not only was Elijah the driver and captain but he provided the horsepower, and upon

his shoulders fell the responsibility for the most detailed duty of running Judaism in that era. So, too, our Rebbe and father, Horav Schorr זצ"ל, not only provided the leadership but tended his flock of future leaders for Judaism with love, tenderness, and fatherly care for every detail of their lives.

I, for one, had the *zechus*, merit, to know Horav Schorr since I was in the yeshiva as an adolescent. I later attended his classes for a number of years, was ordained by him, and kept constantly in touch with him for the past twenty-five years since receiving *smicha*. I can cry out, "I have been orphaned!" I have lost a great friend who always understood my problems before I had to go into great detail and always offered advice, encouragement, and any help he could.

Symptomatic of the great human being that Horav Schorr was is the way he expired. Although he had been critically ill with a heart condition for a period of four years, as soon as he got better, he continued his rigorous schedule of duties at the Mesivta and then helped raise funds. In addition, during the evenings he attended the *simchos* of "his boys" where he would speak. It was at one of the *simchos* Sunday night that he suffered a heart attack soon after delivering an address. Like a soldier who falls in battle, so did our Rebbe return his soul to G-d in the line of duty. Though he departed this world, in the two generations that he actively was engaged in *chinuch* in the *yeshiva*, he won the hearts and minds of thousands of disciples like myself, who have adopted not only his faith and philosophy of Judaism and Torah learning but parts of his personality and temperament and goals. We, in turn, will inspire future generations to keep high the torch of Torah learning and observance of *mitzvot*s to the end of days — when G-d in His great mercy will resurrect our Rebbe together with all men, and no one will ever die again. ובלע הזמן לנצח. In this way our Rebbe lives on eternally. דוד מלך ישראל חי וקים. "David, King of Israel, lives on," and so, too, our great Rebbe is alive through the thousands of his disciples who follow the word and spirit of his life.

I met with Horav Schorr זצ"ל, on Friday, May 18, 1979 at his home and reviewed the contents of this book and the additional volumes which will follow this one: *Ethics of Disabled Jews*, and *Dynamics of Halachah, Jewish Identity and Survival* (five volumes). Horav Schorr was satisfied with my writings and

agreed to send me *haskomos* (approbations) for all books. He related his intentions to Horav Piekarski. However, he wished to wait for the *haskomo* of Horav Feinstein before sending me his. Horav Feinstein's *haskomo* arrived July 6th. Unfortunately, Horav Schorr passed away on July 1. Let us hope that his intent be realized that all my books be widely read and their messages carried out.

PREFACE

Halachah is a beacon of light providing guidance for the Jew in dealing with all social, ethical, and religious problems for all time. As such, it is the source for the conduct of the Jew in areas of medical ethics.

The last twenty-five years have provided accelerated technological advances in the field of medicine. It is our duty to show how Jewish law meets the challenge of the vast number of ethical problems that have arisen as a result of scientific advances. *Halachic Perspective: Bio-Medical Ethics* reflects how the 3400-year-old G-d-given halachah posits ethical principles that govern the life style of the Jew since the Jewish people became a nation at Sinai up until this day.

I have gathered in these chapters the relevant teachings of the Talmud, Bavli and Yerushalmi, the Tosefta, *Rashi*, *Tosfos*, *Rosh*, *Rif*, *Rabbenu Nissim* or *Nemukai Yosef*, *Rambam*, *Rudvaz*, *Magid Mishnah* and *Kesef Mishnah*. I have familiarized myself with the *Shulchan Aruch*, *Ramo*, and various commentators: *Smag*, *Tur*, *Bais Yosef*, *Bach*, *Drisha*, *Prisha*, *Mogen Avroham*, *Taz*, *Shach*, *Bais Shmuel*, *Sefer Meiras Einayim*, and the responsa written over the last 1500 years.

I have worked for eighteen years with psychiatrists, surgeons, pediatricians, rehabilitation specialists, gynecologists, obstetricians, pathologists, heart specialists, internists, general practitioners, and other specialists in medicine. This experience has provided me with sufficient case material to understand the medical issues.

For the past twenty-five years since receiving *smicha* — ordination — from the contemporary Torah sages Rav Kushelewitz זצ"ל, Rav Schorr זצ"ל, and Horav Feinstein שליט"א, who should have a long life, I have daily continued to learn Talmud, *Shulchan Aruch* and responsa. Therefore, I am qualified to judge such matters from a halachic perspective. I have always consulted with Rav Feinstein שליט"א, Rav Piekarski שליט"א, and Rav Schorr זצ"ל, on all matters that I researched. The reader can, therefore, feel confident that what I have written is accurate and authentic.

7 Cheshvan 5739

7 November 1978

Chapter I

AMNIOTIC TESTING AND HALACHAH

Nowadays it is quite common for a physician to recommend that a pregnant woman undertake an amniotic fluid test during the fourteenth or sixteenth week of pregnancy to ascertain if the child will be physically normal. This test is designed to detect if the child would possibly suffer, G-d forbid, from chromosome deformities, be born a mongoloid, have Tay Sachs Disease, or be afflicted with spinal maladies or other neurological, crippling disease.

The problem of whether it is permitted for a Jewish woman to undergo such a test can be analyzed from a factual point of view and from a moral-halachic standpoint as well. When we purport to deal with hard facts, we must ask, how valid and reliable are the tests?

Any individual with some knowledge of the history of science and medical development knows that the pace of development and change is so rapid, that what is considered "medical truth" today is relegated to disproven theory the next day. Thus, the symptoms that indicate a chromosome problem may very well turn out to be some totally harmless phenomenon. Scientific knowledge about cell development is still in its infancy — Man has not yet conquered cancer; therefore many mysteries remain unknown to man about the cells extracted from the fluid used in the testing. It is therefore conceivable that even assuming the accuracy of the testing completed in the laboratory, there still are definite reservations as to the validity of the interpretation of the results.

I have spoken to dozens of pathologists who concede that errors in interpretations of biopsies occur. These specimens are taken directly from the suspected area. In the case of embryo testing, the clinical possibility of error appears to be much greater.

Let us assume that no errors were made in testing. Is it halachically permitted to abort a baby for the possibility of

chromosome problems or if the mother contracted German measles (rubella) and suspects that the child will be born with severe physical or mental abnormalities? Rabbi Dr. Immanuel Jakobovitz, writing in *Jewish Law Faces Modern Problems*,¹ reviews the halachic writing that forbid abortions under the above circumstances. He also writes in *Jewish Medical Ethics*² that leading physicians in Great Britain opposed Tay Sachs testing on the ground of generating neurosis among the population. In *Medical Ethics*³ Dr. Moses Tendler reviews the halachic position regarding abortions, contraceptives, and amniotic testing. He supports the halachic position forbidding abortions even in the face of abnormalities of the embryo.

In my two chapters, "The Unborn Child" (Chap. VI), and "Conflict of Lives" (Chap. VII), I discuss at length the halachic (Jewish law) point of view. Here I only summarize what the Maharshal recorded in the *Yam Shel Shlomo*.⁴ "One is prohibited from inflicting physical damage on one's person or from shaming oneself or even destroying one's money. One is not permitted to kill oneself or one's children even if he is afraid that they will be forced to convert to another religion."

The *Yam Shel Shlomo* explains, "Even if one's children do convert, they can always return to the fold of Judaism. Even if they do not, then perhaps their offspring will. Since they were forced to convert, they are in the category of *anusim*, "forced," and are free from Heavenly rebuke." It is therefore strictly forbidden to take matters into one's own hands and commit suicide or murder in order to escape possible problems in the future.

When Rav Chananya ben Tradyon was being burned at the stake by the Romans, he refused to open his mouth and let the flames enter in order to hasten his death and lessen his suffering. "Let me die at the hands of others; let the One who gave my soul take it, but not at my own hands."⁵

In I Kings 22:32-33, Yehoshaphat, King of Judah, was battling the Syrians. He was attacked by soldiers who thought he was the King of Israel. But, at the last moment, they realized that he was not the king they sought to slay, and stopped pursuing him.

Of such incidents the Talmud relates:

אפי' חרב חרה מינחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים

Even if a sharp sword is suspended above one's head, one should not despair of the hope for divine mercy.⁶

We can summarize:

1. The testing process for abnormalities in the embryo is not 100% accurate.

2. It is conceivable that at some future date scientists may find that the phenomena that led them to suspect some basic abnormality may very well indicate some other condition that is not abnormal at all.

3. Even assuming that nos. 1 and 2 are not so, it has been shown by the responsa summarized in Chapters VI and VII ("The Unborn Child," and "Conflict of Lives") and opinions of Rabbi Jakobovitz and Dr. Tendler that it is forbidden to abort the embryo.

4. It is forbidden to commit murder or suicide or hasten the death of any individual or abort an unborn child in order to avoid possible future problems.

Assuming that the abortion is nevertheless pursued, what is the relationship of the spouses following the abortion? Would this couple be willing to consider having more children? Would they risk another supposedly abnormal pregnancy?

If fears of abnormal births are to be taken into account, one should also consider the possibility weighting in the opposite direction, i.e. the fear of aborting a normal, healthy child. There is also the possibility that an artificial interruption of the pregnancy might permanently impair the mother's fertility and health, as held by Professor Asherman of Tel Aviv.⁷

An abortion can be more dangerous than birth, since the woman must be pregnant close to fourteen to sixteen weeks before the test can be performed. It takes two weeks to get the results. Even if the woman physically recovers, psychological scars of an interrupted pregnancy cannot be erased easily.

Women having a number of healthy children can nevertheless give birth to a deformed child. Possibly if these women took the test before giving birth to the normal children, the children's cells may have shown some abnormality. However, the abnormality was not dominant, and the children remained normal. Obviously, the embryo that exhibits some abnormality in testing derived this abnormality from its mother or father. Nevertheless, both spouses are normal. Why? Because the

dominant chromosomes are normal. How, then, can we be 100 per cent certain that the test performed on the fluid from the embryo did, in effect, reflect the dominant features?⁸ Even if it did, it has already been shown that halachically it is tantamount to murder to abort according to some authorities.⁹ Other authorities consider it as partial murder while others consider it a violation of the cardinal principles of Judaism.¹⁰ Only when the mother's life is in danger or the mother can definitely become insane and be in danger of committing suicide or murder can abortions be permitted.¹¹

Even an animal killed for a purpose other than the consumption of its meat had a day in court. It had to be proven that this animal had killed another animal, and its presence was a menace to society.¹²

Certainly the fetus is not worse than an animal! Is the world too small for another soul? Since when is it better to be dead than crippled? Should all the blind, crippled, deformed, retarded children and adults also be terminated? True, the embryo is not given the legal status of a human being, and the one who kills the embryo is not given capital punishment. However, the stigma of taking a potential human life remains. The psychological scar remains forever on the person authorizing this act.

As Jews who have suffered for the past 4000 years and have not recovered from the Holocaust trauma, it is an abomination of the greatest dimension to practice "selection and right to live" as did the Nazis. It is the greatest blow to a free society when its citizens agree that only the "physically strong" have the right to live or even to be born.

Can Jews who have suffered and endured a Holocaust by the Nazis and continue in every generation to be the victims of bigots for the only sin of being born Jews, suffer upon their own flesh and blood — the embryo — the same persecution? Is it the embryo's fault that it contains the chromosomes of its father and mother? Is not an abortion the negation and non-acceptance of one's self for good or what does not appear as good?

Is it the fault of the embryo that he or she was created different? Who is to judge what is normal? Is it normal for a physically healthy individual to behave as an animal?

During the time of the prophets, even a prophecy forecasting disaster and tragedy could be reversed by the mercy of

G-d. Nowadays, no one is given the power to forecast the future. How, then, can a Jew or a Jewess place his faith on what is at most an educated guess on the part of a physician that the resultant baby will be born with deformities? Can he decide a matter of life or death to the embryo on the basis of such guessing? Would he be willing to lend a stranger \$10,000 on evidence of no greater validity than that submitted by such physicians?

In the past eighteen years I have spoken to several hundred psychiatrists. They have informed me that there is not one person in the world who does not have some form of neurosis some time during his or her lifetime. There are divided opinions among psychiatrists of the effect of the environment on psychosis and schizophrenia. It is a known fact that not all individuals suffering from psychosis are institutionalized even in our culture. In many cultures they function and are part of society. Now if scientists discover some symptoms in the cells of the embryo that could be characteristic of neurosis, psychosis, or schizophrenia would it then also be advisable to terminate such pregnancies? If such a course were followed, there would be no need for an atomic war to put an end to the world. Hitler's genocide of the Jews would be but child's play compared to the terror and nightmare that genetic engineering would cause if carried to its logical conclusion.

Why, then, are we prepared to apply Hitler's standard of selection to unborn human beings? Are our own flesh and blood "things" to be selected just as groceries in the supermarket? Have we lost our Humanity? The Greeks used to expose infants to the elements of nature. If they survived, fine. That meant that they would be strong. Otherwise, they were useless and were better dead than alive. The wounded were killed in certain societies because they were useless. Certain people in the distant past had a reputation for putting their aged out into the cold to starve and freeze to death. Such are the cultures of death. Such societies have long ago perished. The Jew, who is merciful, survives.

שְׁלֹשָׁה סִימָנִים יֵשׁ בְּאוֹמֶה זוֹ הַרְחֻמִּים וְהַיִּישָׁן וְהַנְּמִלֵּי חַסְדִּים
Three epithets has this people [Israel]: the Merciful Ones, the Ones Who are Embarrassed to do Evil, and the Ones Who Practice Kindness to One Another.¹³

It follows from the preceding discussion that it is not advisable not is it permitted according to halachah to take a test of amniotic fluid. If there have been cases of abnormal births in the

immediate family, the guidance of a Rosh Yeshiva — Dean of a Yeshiva — should be solicited for a halachic ruling. Otherwise, why look for trouble where none exists? Why try to become prophets or magicians and anticipate imagined problems? Can the doctor forecast what is going to occur in the future? If we are deserving according to G-d and spared from anguish, no agency in the world can give us trouble. On the other hand, if G-d in His ultimate wisdom deems it necessary to cleanse us or try us, there is no lack of messengers and agents that will fulfill G-d's desires.¹⁴

Above all, the Jew functions beyond the laws of history and what is considered normal by the secular world. The Jewish people would have long ago become extinct if they functioned according to the laws of the nations of the world. The Jew, having a portion of the eternal "soul of Israel," transcends even the laws of time and space when he so merits. His spiritual personality that develops from the performance of *mitzvos* is linked with his portion of the "soul of Israel" and achieves eternity. Thus, he transcends time and space.

It is, therefore, a leap of faith that the Jew must make in this instance. If his life is governed completely by the Torah, he cannot make up his mind in each case as he sees fit. Rather, he must keep *all mitzvos*. Therefore, he cannot commit murder or suicide to try to avoid unpleasant things in life. Indeed, the Torah gives us a choice between life and death. Life is assured by following its commandments. Let us pray that all men select life.

Notes to Chapter 1

1. New York: Yeshiva University (1965), pp 72-79.
2. New York: Bloch (1973), pp. 262-263.
3. New York: Federation of Jewish Philanthropies of New York (1975), 5th edition, pp. 31-37.
4. On Eava Kama 8:59.
5. Avodah Zarah 18a, end of Tractate Kallah.
6. Brachos 10a. See also *Yaikot Shimoni*, sec. 227 (end), and Bachya ibn Pakuda, *Chovos Ha-Levovos*, "Bitochon," in the edition of Lewin-Epstein, Jerusalem (1959), pp. 128-167; Rabeinu Moshe ben Nachman, *Kisvei Ramban*, edited by Chaim Dov Chavel, Book II, "Sefer Ho-emunah U-vitochon," Mossad Harav Kook (5724), pp. 333-448; Mahara' MI-prag (Rabbi Judah Loew ben Bezalel), *Sefer Nesivos Olam*, Jerusalem, 5720, Book II, "Nesiv Habittachon," pp. 231-235.
7. Rabbi Dr. F. Jacobovits, *Jewish Law Faces Modern Problems*, p. 73.
8. If a test reflects the recessive features, the child is normal, and the recessive characteristic may not appear even in future generations. In some cases, the parents are not

carriers, and the problem arises from a mutation, an accident in cell division immediately after conception. These problems cannot be transmitted to future generations as in the instance of the XXY chromosome. See also Rashi to Yevamos 80a.

9. Rav Moshe Feinstein, *Igros Moshe*, Yoreh Deah II, No. 60: Rav Isser Yehudah Unterman (Chief Rabbi of Israel) in *Ne'am 6* and his book, *Shevet mi Yehudah* (1952).
10. Yoreh Deah 157:f.
11. See Chapters VI and VII.
12. Sanhedrin 2a.
13. Talmud Yevamos 70a.
14. Taanis 16b, Tractate Kallah (end).

Chapter II

LEGAL PROBLEMS OF PHYSICIANS THAT INFLUENCE THEIR ADVICE

Whoever goes to a physician expects the doctor to give him advice that is based 100 per cent upon his best interest, not the interest of the doctor. Patients implicitly believe in their doctors with greater faith than a religious zealot. If a doctor advises a patient to place his life in danger by submitting to surgery, the patient if he is told there is no alternative, will skirt with death. Doctors thus wield tremendous influence upon the minds of their patients.

When the same physician advises a woman to abort her unborn child stating that the parents may have to contend with a child having some abnormalcy, the woman will follow her physician's advice. Given the blind faith and trust that patients and their families place on science and medicine, we may conclude that science has assumed the role of a substitute religion. The overwhelming majority of people will unquestionably welcome having the new high priest of the new religion, the physician, make the decision for a woman to undergo an abortion. Little do they suspect that far from giving a scientifically honest appraisal and the best advice, many physicians are motivated by reasons that are definitely not principally in the welfare of the patient under their care.

The New York Times, in its issue of Thursday, December 28, 1978, featured a front-page article entitled, "Doctors Held Liable in Abnormal Birth." On page B6L, Mr. Walter F. Wortman, attorney for the physician found liable, stated "That as a practical matter, a lot of doctors will interpret the decision as almost requiring amniocentesis, which involves withdrawing fluid from the amniotic sac. The result is that a medical decision will now be made on legal grounds, not medical grounds," he said.

"And with amniocentesis in particular," he continued,

"there is another problem: The procedure has some risks, including slightly more chance of miscarriage. It is possible that women who have the test and suffer complications, will sue their doctor for malpractice."

Thus, it is imperative for everyone to know that when doctors advise a woman to take an amniocentesis test, they are not recommending it because it is for the patient's benefit, but because they themselves want to be positive that there is no chance of being sued. With such an overriding motivation, can one place much trust on them or rely on the physicians administering the tests when they advise an abortion?

Doctors do not perform amniotic testing routinely, but only on women who fall into certain categories involving greater risk. Overall, the possibility that a woman will give birth to a baby with a defect is a low percentage. But for certain categories, the percentage is higher; for example, women over 35. The physician would advise testing for a woman in this group. Although the risk is greater in this category, the doctor cannot predict with any certainty if any individual woman in this group will give birth to an abnormal child, only that the group as a whole runs a greater risk mathematically.

Although a doctor must protect himself from a legal standpoint by informing the patient that such a test is available, he is not obligated to pressure the patient to take the test. By so doing, he is restricting the patient's right to refuse the test, if she and her husband so desire.

The primary interest of the gynecologist-obstetrician and especially the staff of the hospital administering the amniocentesis tests is to protect themselves from future lawsuits. Whatever dedication and honesty they individually possess is subordinated to the overriding fear that they would lose their jobs or means of financial support if they were sued by patients giving birth to children less than perfect. In the case reported by *The New York Times* a woman suing gave birth to a child having Down's Syndrome, a mongoloid child, that in extreme cases must be institutionalized at a cost of \$35,000 a year for care.

I have spoken to obstetricians who have established a reputation in our community of dedication and honesty, and they are scared. They insist that their patients be tested. Only in rare circumstances will they agree to waive these tests, and then only

after receiving written assurances from the pregnant woman as well as her husband that 1) they are aware of possible risks of abnormalities that could be revealed by amniocentesis testing, 2) that they waive having such information and the opportunity of having an abortion, and 3) that they will under no circumstances sue the doctor.

In the chapter entitled "Amniotic Testing and Halachah" I question the reliability of such tests and show that such testing is contrary to halachah. I base my findings on information given to me by physicians over the past eighteen years. I also have a chapter entitled "The Social and Psychological Effects of Amniotic Testing" wherein I show the traumatic impact on the woman undergoing such testing. I also discuss the shattering and psychologically devastating experience of a woman who finds an imperfection with her baby and foolishly lets her doctor convince her to undergo an abortion. The effects are especially acute since such a baby was a wanted child, not an accident. I have spoken to psychiatrists, and they have enlightened me as to the longlasting traumatic effects and psychological damage resulting from such abortions.

It must be remembered that the obstetricians performing such abortions, which by necessity cannot take place before the fifth month of pregnancy when the amniocentesis is performed, charge almost as much for the abortion as they would for a normal delivery. Thus, financially they are in no worse a position by advising an abortion than they would have been had the woman delivered at nine months. Furthermore, the hospitals charge almost the same for a fifth month delivery — the abortion — as they do for a ninth month delivery. Thus, they are ahead financially without the headache of future suits which they fear would result if their staff honestly advised the parents to accept the child with his or her imperfections and give the baby a chance to live.

If there are problems, which human does not have problems? All progress and scientific advances were motivated by the existence of problems, the solution of which provided relief from suffering and overcame the challenges posed. However, the hospitals performing amniocentesis, who are the prime targets of such lawsuits, are not willing to take any chances. The hospitals are in greater jeopardy of being sued than the referring

obstetrician, who has fulfilled his legal duty once he advises the pregnant patient to take the test. For good measure he will recommend an abortion at the slightest imperfection out of fear of being sued. The hospital staff performing the test will certainly feel more secure (that they will not be sued) if the woman carrying the embryo with possible problems aborts. Thus, their problems are aborted. Therefore, any advice given by the physicians and the hospital staff to abort should be viewed in the proper perspective and never blindly accepted. If a physician or hospital gives advice omitting essential information that would help parents reach an intelligent decision, the doctor or the hospital should be sued. Likewise, if the medical advisors fail to prepare the parents as to the consequences of an abortion, they should be sued. It is wise to consult a *rosh yeshiva*, head of an Orthodox rabbinical seminary, who possesses the wisdom of halachah, who is observant and practices what he learns, to help appraise the necessity of the amniocentesis from the halachic perspective and to determine if an abortion is halachically permitted under the circumstances. Each case must be individually judged on its merits, taking into consideration all factors — medical, social, economic, psychological, etc. — and their interrelationship with one another.

Let us pray that the physicians — men of good will — remain true to the oath they undertook and remember that there is a G-d who takes an accounting of every action, no matter how well concealed, rewarding and punishing each one according to his merits in this world and the next.

Chapter III

SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL EFFECTS OF AMNIOTIC TESTING¹

Now that we have understood the physical difficulties and moral questions involved in amniocentesis and subsequent abortions, let us turn to the critically important effects of such a decision on the potential parents. As mentioned, the tests are administered between the fourteenth and sixteenth week of pregnancy. It takes two weeks for the laboratory or laboratories to return the results and the doctors and genetic specialists to meet with the patient to inform her and her husband of the results.

The results can show what is currently considered and interpreted to be abnormalities of the chromosomes, i.e. the child is afflicted with Tay Sachs or Down's Syndrome or a disease such as German measles or any other malady. If such be the case, theoretically the parents then have until the twentieth week of pregnancy to make an intelligent decision to continue with the pregnancy or to terminate it.

However, what is rarely considered are the subjective reality and the consequences of undergoing such an experience. The mother and father are not computers which are fed the relevant medical, psychiatric, sociological, financial, economic, moral, ethical, halachic (religious law) data and which objectively collate and analyze it in accordance with a programmed system and reach an intelligent decision.

People are not computers, and computers do not have the decision elements of humans: free will and a soul given by God—nor do they possess feelings. When human beings with feeling and emotion are confronted with a decision of life and death for one's own fruit, the embryo, the problem is capable of unsettling the average mother or father. Women, in general more emotional than men, can become unstable or even suicidal when confronted with such a decision. Past frustrations, anxieties, and neuroses can be triggered by such a problem. An individual in such shock

is in no position to make a rational decision. Even a person who is not religiously committed nevertheless is faced with a momentous problem as a result of such a test.

Such individuals can then easily be influenced by subjective attitudes, prejudices, and superstitions of physicians, social workers, nurses, and other patients. Rather than reach an intelligent decision based on so-called "scientific data and facts," the mother, and possibly the father, makes a decision of life and death for the embryo based on the bias of the physicians and their non-medical staff. Thus, in effect, the fetus is tried and condemned by the mob.

Physicians are known to state, "Under the circumstances, we recommend the termination of pregnancy." Immediately, they add, "We don't want to express an opinion; you are free to make up your own mind." However, the average woman implicitly trusts the opinion of her obstetrician. Otherwise, she would not entrust her welfare and life to him. Every birth carries risk to the life of the woman. It is the natural risk of motherhood, but it is a risk nevertheless. When a woman chooses a gynecologist and obstetrician, she has faith in him and trusts him to do what is medically sound. When such a man states that he and his partners were saddened by the results of the laboratory tests but see no alternative other than terminating the pregnancy, he is without question deciding for the woman. The result is the same if he states that if his wife were confronted with such a situation, or if he were a woman deciding this question, he would abort the fetus. The woman has had her mind made up by such a physician the instant she leaves his office. She no longer is a free agent. This decision is further reinforced by similar prejudices on the part of his nurses, who personally inject their neuroses and fears into the helpless expectant mother.

Assuming, for the sake of argument, that the physician was very scrupulous and did not reveal his own prejudices and attitudes and ensured that his staff did likewise, is it mentally possible for every woman to make such a grave decision involving life and death of the embryo in such a relatively short time? The test cannot be administered before the fourteenth to sixteenth week of pregnancy. It takes two weeks until the laboratory results arrive and the conference with the expectant mother and father occurs. By this time the woman has carried for

sixteen to eighteen weeks. She cannot legally have an abortion beyond the twentieth week. Thus, in two weeks (eighteenth to twentieth week) she must make the agonizing choice under the most trying circumstances.

For a professional counselor a decision of that magnitude would require at least three years of graduate school and many years of experience. Only after having an exhaustive knowledge of the various areas that enter into the decision-making process can one first attempt such a difficult choice. None of these conditions exist with regard to any of the expectant mothers. It is, therefore, impossible for any to make an intelligent and responsible decision.

If any professional accountant, attorney, physician, or engineer, would pass judgment on a mundane matter having the knowledge, experience, and emotional state of anxiety that expectant mothers have, such a professional would lose his license. He surely would be guilty of unethical and fraudulent conduct. When an expectant mother is put into such a quandary, all who have had a hand in bringing her to such a state have a very grave responsibility.

Any woman experiencing such mental anxiety being told that her future baby can possibly develop any future maladies would abort. Thus, if she is told that her future baby had a three to five per cent chance of being retarded or a five to ten per cent chance of developing breast tumors or a ninety-five per cent chance of having neurosis, she would most likely desire to avoid the future problem by aborting the baby.

The tragic irony is that every human runs the same risk. However, to the emotionally strained mind of this woman who took the amniotic test, such statistics are magnified totally out of proportion. Likewise, any other statistics that indicate a slightly higher risk of being susceptible to physical ailments will definitely throw the future mother off balance in her judgment.

The tests do not claim to be infallible. The counselors indicate that even though the results show a normal future baby, the baby may, nevertheless, turn out to have some critical constitutional or genetic deficiencies. Why, then, is it not possible that the tests which show some future genetic abnormalities can be dead wrong? If those performing the tests were so sure of their results, why is it necessary to perform an autopsy on the fetus

after the woman consents to an abortion?

Obviously, the test results are at best an educated guess in accordance with our present scientific knowledge. Tomorrow our knowledge, and therefore our interpretation of the results, can change. What scientists interpret today as probably abnormal genetic development, can tomorrow be considered normal. Or else tomorrow a cure will be found for such a condition. Such was the case with pregnant women developing German measles—the rubella babies. However, once an embryo is aborted, the fetus has been denied a chance to benefit from any future medical knowledge. If the doctors were wrong, a healthy potential human life was wasted. If the doctors were right, and the fetus becomes a human being with constitutional problems, the possibility always exists of some cure or therapy helping him or her. Even if a cure does not materialize in this individual's lifetime, our hands have not been a party to any injustice.

Contemporary society has lost its sense of values. Society does not distinguish between humans and inanimate objects. We have a culture that places a value only upon the utilitarian productivity of machines. We select our groceries, clothes, cars, homes, schools. So too have we learned to accept our spouses only under favorable conditions. Rather than working with our spouses and patiently trying to solve the problems that develop in a marriage, we choose the easy way out and change partners. No matter how much suffering results to our former spouses and children, one's own concept of "happiness" is given dominance. Approximately half of all marriages end in divorce.

There are millions of abortions yearly. Unwanted pregnancies are terminated. When a wanted pregnancy is suspected of having an abnormalcy with the embryo, it does not take a great step to decide likewise to terminate it. Obviously, no great effort is made to act responsibly in advising the expectant mother, since even human lives do not carry too great a value.

The same physician who irresponsibly advises an abortion will similarly jeopardize the life of the woman by entrusting her to the care of inexperienced residents at the moment of delivery, as is common practice in certain hospitals. Only in the case of complications will the obstetrician with whom the patient contracted be called and appear at the delivery.²

It is obvious that there is no place for any God or Providence

in this cruel reality and utilitarian society. A world without G-d must by necessity lead to death—abortions and suicide. And abortions are a form of suicide—the murder of an unaccepted aspect of oneself. Let us hope that individuals choose to live, for life, any life, even the life of a cripple, is beautiful and worthwhile.

Under no circumstances can man be condemned for choosing life. But such a philosophy accepts a living and loving G-d. Hillel, the Talmudic sage living in the first or second century of the Common Era, summarized the entire Torah, "Do not do unto others what you would not do to yourself." This was the negative of, "Love thy neighbor as thyself." But both adages assume that people are normal and accept G-d and His Providence. If it is assumed that man loves life for its own intrinsic sake. What happens to the man or woman who is suicidal? Such a person can then commit murder! No alternative exists other than a return to basics—the acceptance of the living, loving G-d who is actively involved in the affairs of man. Man may escape the rules and legalities of other men, but he must make an accounting to G-d. He or she will be rewarded accordingly.

Today's society has a distorted value system in another sense. We are outraged and sensitive to baby seals being killed to acquire their skins. Yet we are unmoved at hundreds of thousands or millions of abortions. We are in this respect what once used to be considered a *shoteh*, or imbecile. We destroy our most valuable possessions—our future children. Such a decision can never be justified by saying that we are saving the future baby and ourselves problems. This is no exhibition of loyalty but stupidity. This is not love but hate. Such individuals do not have the compassion of future mothers. Such is an escape from life—suicide. Living means facing problems. Only the dead are free from problems.

Furthermore, the tests cannot reveal the spiritual heights such a genetically abnormal child can reach. Who says such a child cannot become another Moses, Maimonides, Rashi, Vilner Gaon, Chofetz Chaim, or Orach Hashulchan and bring spiritual solace, warmth, Talmudic and Rabbinic knowledge to a world that is spiritually starving? Who says such a man or woman cannot develop a cure for cancer or any other crippling physical or mental disease? Who says that such a person will not inspire

others to achieve a spiritual or medical breakthrough?

Jews do not believe that by the death of anyone, others live. The Jews' creed is that by the life of every creature formed by G-d is the universe sustained. For the most lowly human creature—the most retarded—can achieve divine communication or prophecy. He can certainly be healed and made well by G-d as happened at the time that the Jews were liberated from the bondages of slavery at the Exodus from Egypt 3400 years ago.

Tanya De-Bay Eliyah states:³ "For I swear by the heavens and earth that prophecy can be achieved by the most low and retarded humans as well as the most intelligent." This applies to mental, material, or physical station of life.

It is not man who gives life but G-d. Let man not tread in an area that belongs to G-d. Man has been given permission to heal, not to destroy. He should detect error only if he can heal such maladies. But never should he improve upon G-d by burying what he cannot mend.

Notes to Chapter III

1. The following essay is based on factual and case information submitted to me by physicians.

2. These obstetricians, who promise to be present at the delivery but send an inexperienced resident in their stead, endeavor to legally protect themselves by having patients sign a waiver that gives the obstetrician the right to substitute another doctor in his place. No woman should agree to sign any paper without first consulting her attorney. She should inquire from the physician during her checkups if there are any papers he wants her to sign since she would like to have her attorney see them.

Even if the obstetrician arrives to remove the placenta or otherwise conclude the delivery procedure, and regardless of his excuses for not arriving sooner, the fact remains that the woman in childbirth was unnecessarily jeopardized and left at the mercy of inexperienced hospital residents who would have had to handle possible emergencies at the time of delivery.

In order to avoid such an experience, a woman should not use an obstetrician unless other women have had favorable experiences with him and he enjoys a favorable reputation among doctors. Inquiry about him as well as a frank discussion with the physician as to what is expected from him—to be present during the delivery—is required. Any physician who fails to carry out his promise should be sued and reported to the Ethics Department of the medical society and the State Licensing Bureau. The facts about any doctor who behaves this way should be publicized. Otherwise, he may repeat his delinquency and possibly endanger the life of one of his patients.

3. *Eliyah Rabbah*, Part 1, 9:1.

Chapter IV

PSYCHOLOGICAL AND HALACHIC ADJUSTMENT OF A WOMAN HAVING ABORTIONS

The prophet Hosea (14:2) says: שׁוּבוּ יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֱלֹהֶיךָ. Return, O Israel, to the L-rd, your G-d, בְּיָרֵכָה לְסֻלּוֹת, (Is. 55:7). For G-d has great mercy and will forgive.

In the foregoing chapters I have written regarding the evil of abortions and described the importance attached by the Torah to the individual irrespective of her or his sex, color, race, religion, or physical deformities. If a woman who underwent an abortion read this material and accepted what I wrote, she would experience an uncontrollable guilt feeling. What is she to do? Isn't she forced to justify her behavior, or is there a way to reconcile herself to her past?

The answer to this very complex problem is recognized by the Talmud: מְקוֹם שֶׁבְעָלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִין צְרִיקִים גְּמוּרִים אֵינָם עוֹמְדִין. [In] the place in which those who have repented stand, [there] absolute saints cannot stand.¹ Personal sacrifice of such magnitude and such great sincerity is required from the penitent that few saints ever achieve such a state of true repentance.

True repentance consists of: 1) חִבּוּת, 2) חִבּוּת, 3) וְחִבּוּת עַל הַעֲוֹנוֹת וְקִבּוּלָה עַל הַעֲוֹנוֹת

1) Recognition of the problem, 2) being sorry for the past behavior, and 3) resolution for the future not to repeat such behavior.

After recognizing behavior that he would like to change, a person must explore the mental or psychological obstacles that deter him from carrying forward the desire to return to the fold of Torah thinking. Once these insights are obtained, a person can work to change his behavior.

At the outset I wish to emphasize that a woman who has taken the time to read what I have written and has read thus far deserves to be commended. The very fact that she had the interest and desire to spend her valuable time reading the Torah view

regarding disabled Jews and abortions is indicative that she has already come to a certain degree of peace within herself. It indicates that she is not afraid to read what is blatantly unpleasant and contrary to stereotypical thinking. Such a person is open to new ideas since she is honest with herself. Being honest, she will understand and accept what G-d wants from her.

G-d does not want her to live in the past, haunted by memories and anguish of events that are no longer in her control. G-d wants her to live in the present and future that are in her hands and to mold herself in the image of G-d.

If this woman has not in the past observed the Sabbath and holidays properly, she should go to an Orthodox rabbi and discover how a Jewish woman is to celebrate them. The *Eglei Tal*² indicates that study of Torah and observance of the Sabbath and Yom Tov is a form of repentance for the sin of destruction of semen, which in essence is what abortion is all about. Until the child is born, according to responsa,³ the child is a development of fertilized semen. Although as shown in Chapter VI regarding the unborn child, it has been given the status of "doubtful human" and "part human," nevertheless, with all titles conferred upon it, it still remains sophisticated semen with a heartbeat. In parenthesis I may add that even a born human is a more developed stage of sophisticated fertilized semen with a heartbeat.⁴ This statement is not meant to be sarcastic but rather to place in proper perspective the problem of abortion. It is G-d's will and desire expressed in the Torah that developed sophisticated semen after it is born is given the status of a human being, while before it is born, it remains only sophisticated semen—a potential human, a doubtful human, or a partial human.

Whether an abortion was justified or not, whether the physician or either or both of the spouses was responsible is not the issue. There is no way of bringing back the aborted fetus, except that when all the deceased will be resurrected, the embryo will also arise to complete its development and never die again.

Meanwhile, the embryo is in heaven continuing in the pursuit of the study of Torah that the angel had taught it while it was in his or her mother's womb.⁵ The embryo is in the company of our forefathers and all the saints of the Jewish people. If the mother wishes to improve its position, she should firstly give the embryo a Hebrew name, a male's name to a boy and a female's

name to a girl.

It is wise to give the child a Hebrew name that can easily be changed from male to female or vice versa if the sex is unknown. Thus, if an error was made as to its gender, the addition or omission of some letters will rectify the situation. The same, in my opinion, should be done in the case of a live birth when the child's genitals are ambiguous, such as a tumtum.⁶

Then the mother should resolve to properly celebrate and observe the Sabbath and holidays. Whatever else she observes improves the position that her child's soul will have in heaven. She should also observe the dietary laws of *kashrut*, the laws of Niddah-Mikvah described in Chapter V, and study Torah. She should consult an Orthodox rabbi for details.

She should endeavor to have more children, persuade her friends to have more children, and under no circumstances ever again have an abortion unless specifically permitted by Torah law. Only a *rosh yeshiva*, head of an Orthodox yeshiva, is competent and qualified to rule when an abortion or birth control is permitted.

Notes to Chapter IV

1. Talmud Brachos 34b.
2. In his prologue on the 39 forms of labor prohibited on Sabbath and Yom Tov.
3. *Chavos Yoer*, No. 31; (See *Tzitz Eliezer*, Vol. 9, No. 51 3) Rav Yaakov Emden, No. 43.
4. This development continues through stages: infant, child, adolescent, adult, middle age, old age, senility.
5. Talmud Niddah 30b.
6. An androgenous sex can never be ascertained. According to Jewish law, it can only marry a female. Therefore, it should be given a male's name. An operation, on the other hand, will determine the gender of the tumtum.

Chapter V

FAITH AND THE ROLE OF THE JEWISH WOMAN AND MOTHER: TAHARAS HAMISHPOCHO

Women have always, since the dawn of history, been the most important element of society. There were no women liberation movements within Judaism because women were liberated by the observance of Torah from the day woman was created.

G-d created man in His image. What or who G-d is, transcends mortal man. For if man knew what G-d is, he or she would have to be G-d. What we do know about G-d is the result of Divine Revelation at Sinai before millions of Jews and non-Jews 3400 years ago. Recorded in manuscripts,¹ we have it today in the form of the Written and Oral Law. The Written Law is comprised of the five books written by Moses at G-d's instruction and the "Nach" recorded by the other prophets through Divine instruction and inspiration. The Oral Law is made up of the Talmud and the Shulchan Aruch, a summary of Talmudic law (halachah), and the post-Talmudic scholarship which endeavors to clarify points of law, a process that has continued from the giving of the Torah to the present time.

G-d manifests Himself to man by man's perception of certain qualities of G-d, such as justice, law, and order. G-d is the First Cause. He is the Author of the laws of science by which the universe that He created exists, and through His eternal and everlasting providence, it continues to function. Certain of His creations and worlds cease to exist while others are continuously created. This function of creation is the feminine manifestation of G-d.

There is another function of G-d that manifests itself through Divine Providence. G-d preserves his creatures who follow His laws. They continue to survive in spite of all logic. The weakest among His children outlive the powerful. Non-Jews who

observe the Seven Noahide Principles² as well as the Jewish people have been living since Adam and will survive to the end of time. This manifestation of G-d transcending the logical order of science and history, is known as the masculine manifestation of G-d.

These two manifestations are evident in both the Creation and the Revelation of the Torah through which G-d gave us knowledge about Himself. An understanding of the truth about G-d and His Torah, historically verified at Sinai, is the most important basic belief for a woman to accept before she can contemplate generating new life. With this understanding she can then resolve what she is, who she is, where she came from, what her roots are, and where she is headed.

The Jewish man and woman has his or her roots in G-d Himself. Each has a portion of the "Soul of Israel" that was created in the image of G-d. The non-Jewish man and woman who observe the Seven Noahide Principles have their roots in G-d Himself. Each has a portion of the "Soul of Abraham" which is also in the image of G-d Himself. Both souls were created by G-d before He created the universe.

Therefore, since the source of every Jewish soul is Divine, the fulfillment of each soul is communion with G-d. How then can the Jewish woman reach this goal? She must strive to observe G-d's will as expressed in the Torah and the Halachos (as summarized in the *Shulchan Aruch*).

Thus, the Jewish woman who has the foundation of faith does, in fact, know who she is—the most important person in the world. She is not only the queen, but had she been the only person in the world, it would have been fitting for G-d to have gone to the trouble of creating the entire universe just to serve her.³

However, in order to be able to deserve this high position, she must in fact fulfill her destiny. She must permit her body to represent in concrete form the manifestation of G-d's Torah laws. She must have studied, understood, and undertaken to observe minutely all the laws concerning Niddah-Mikvah. She is sacred because she lives a life of holiness together with her husband. In the performance of the marital act, timing is Divinely ordained. Neither partner becomes bored. When the participants are committed to G-d's laws in general and the laws of Niddah and

Mikvah in particular, love is as eternal as G-d Himself. Love is eternal because a woman's insights about herself become eternal. Woman ceases to be entirely mortal; she has joined herself to the eternal chariot of G-d. Certainly, not all of herself will never die. But a certain portion of herself is eternal—her spiritual personality. Her soul, a portion of the "Soul of Israel" created before the universe and time, remains eternal. Those moments during which she performed and experienced the positive and negative commandments enhance her spiritual personality. This spiritual personality, combined with the portion of the eternal "Soul of Israel" given at birth, becomes eternal. Thus, by the act of refraining from any physical contact with her husband during the period of her *niddah* (menstruation and seven days after all bleeding ceases or a minimum of twelve days from the start of bleeding) and then immersing herself in a kosher *mikvah*, built and functioning according to Torah law, the woman has become an accepted partner to G-d in creation. She, her husband, and G-d are the three partners in generating life. Such a woman loves to live. Such a woman is never bored with her husband. Such a woman need not fear that her husband, if he is equally committed, will leave her for a more beautiful woman. For there is no greater beauty in all creation than that which radiates from her spiritual personality. "For charm is false and physical attraction is meaningless; for a woman who fears G-d is to be praised and envied."⁴

Such a woman does not for a moment ever, under the most trying circumstances, contemplate cutting short her life or the life of her unborn child to escape problems, even mountains of problems. For her life and her body do not belong to her. They belong to G-d.⁵ She did not create herself. G-d did. She alone did not create her unborn child; there were two other partners. No sane person would under any circumstances abort a potential human life. True, the unborn child has not been given by G-d the status of a born mortal, but he or she certainly has some form of life. No man has a right to destroy purposelessly even an inanimate object. Likewise, to destroy any vegetable or animal without reason is a sin against G-d. It is as though one is to deny the very concept of G-d. For destroying what G-d created, one considers himself or herself superior to G-d in understanding. G-d created because G-d saw a purpose in such creation, and by his

act of destruction man purports to overrule G-d.

Thus, destruction is an act of blasphemy against G-d. How much more blasphemous is the act of destroying a potential human being, even if there is a possibility that the unborn child might be retarded or have some abnormalcy. Are we to consider ourselves more intelligent than G-d? Are we to become G-d and predict what will occur five, ten, twenty, or forty years from today? Do we know what new medical breakthroughs can result, brought forth by G-d's Providence just for the sake of this possible retarded or abnormal child? Are we to deny that G-d provides for everyone, that there is Providence? It is the woman of Torah that is the woman of life; she never ceases to hope and pray and is the eternal optimist. Her optimism and faith create a new reality because she is the partner to G-d. Just as G-d can and does create, so too the woman who abides by Torah is able to pray, and G-d will do her bidding. צדקה גוררת חקיה חקים. For the righteous woman ordains, and G-d does her bidding. She creates life where none exists. She changes the non-perfect to perfection. She changes the partial human being into a whole human being, and raises the child to adulthood.

The woman who bases her life on Torah can even alter the state of the abnormal child. She replaces his trepidation and bewilderment with assurance and the ability to cope with his or her environment. Her child is perfect because she is perfect within herself. She then transmits her insight about herself and the world to her child.

Let us hope that more women take a deep breath of Torah life that will bring longevity to themselves, their husbands, and their unborn and born children. This can only be done by a daily program of Torah study in any language that a man or woman understands.

It must be explicitly emphasized that G-d recognizes that not everyone under all circumstances can complete a pregnancy. There are contingencies when it is halachically permissible⁷ to terminate a pregnancy, and, prior to being pregnant, birth control can also be practiced. Whenever any questions arise, regardless of the sentiments of the spouses or advice from professionals, a *rosh yeshiva*, a dean of an Orthodox rabbinical seminary, is the only person competent to rule on such a matter, and his Torah view should be consulted.

Notes to Chapter V

1. See Rashi Bava Metzia 92a, s.v. *megillas setorim*:
מגילה נטונה לפי האסור לבנות הלכות וכתובות שימט דבר הירוש וראש לשכתי היה בותבו ימחקת
מן העין
2. a) belief in G-d, b) not to act disrespectful to G-d, c) not to inh, d) not to commit adultery, e) not to kill, f) not to be cruel to animals, g) establish agencies and bodies to enforce above.
3. Talmud Bavli Sanhedrin 37a; Yerushalmi Sanhedrin 4:9; Rambam, "Laws of Sanhedrin," 12:3.
4. Prov. 31:30.
5. See Rambam, "Laws of Murder and Preservation of Life," 1: 3.
6. *Tanya De-Day Elyah—Elyah Rabboh*, Part I, Chapters 4, 5, 9, and 10, *Pirkei Omos* II; 4: "Make G-d's will your will, in order that G-d make your will, His will.
7. According to G-d's law as summarized in the *Shulchan Aruch*.

Chapter VI

THE HALACHIC STATUS OF THE UNBORN CHILD

כי נר מצוה ותורה אור. ומאיר לעולם כלן ולישביו. שברא במדת רחמים.
המאיר לארץ ולדרים עליה ברחמים. ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה
בראשית.

For *mitsvos* are divine receptacles and Torah is a flame of insight and life. And G-d enlightens (with Torah) the entire universe and all its permanent inhabitants with compassion. G-d is the One Who enlightens the earth and its transient dwellers with compassion. And with His goodness does he renew daily—eternally—the works of creation.¹

G-d's master plan for the universe is thus revealed. A partnership exists between man and G-d. Man builds the body, and G-d breathes life into man's doings. The works of Genesis—of creation—are continuously being reproduced.

Man is G-d's partner—not man the species, but every individual. Each man must state: *בשבילי נברא העולם*, "For my sake was the world created." For man himself is a universe. He is the essence of creation.

The prologue to the *הוהר על הוהר*, *Sulom*, an interpretation of the *Zohar* that discusses the mystical aspects of the Torah, indicates that each person is composed of all the attributes of the universe. The universe is philosophically categorized as consisting of four basic elements: mineral, vegetable, animal, and man. These basic elements, in turn, can be subdivided into many subcategories. Each person has in his makeup all the possible subcategories of the lower species in addition to those human elements. He possesses all the base as well as noble elements of character—characteristics of saints and villains. Thus, every human has the potential for the divine as well as for its opposite.

The lesson taught by the *Sulom*, who quotes the *Zohar* in the ideas expressed above, is that it is only normal for humans to experience or be at some state of their existence the essence of any

or all of the above enumerated elements. Thus, when a male is circumcised, the cut skin is thrown into a dish with earth in order to dramatize at the start of life that eventually the joy of life will some day pass through a stage wherein the body will return to and become the same as the earth. However, this is only a stage. There will then be another stage during which this same body will arise from the dust, when G-d in His great mercy will resurrect the dead, *ובלע המות לנצח*, and death will be forever driven away. During this interval, the soul created by G-d, given when the fetus was first formed, will return to its Maker and engage in the study of Torah. For it is stated in the Talmud² that a male or female is formed forty days from conception according to the opinion of the Rabbis. During the period of pregnancy after it is formed, an angel teaches the fetus all the Torah. Before it is born, the angel makes it swear that it will be a *tsadik*—a righteous person, and not a *yasha*—a wicked person. At birth the angel strikes the infant under its nose, and it temporarily forgets what it learned.

Rav Soloveitchik, writing in one of his essays,³ explains the purpose of teaching the fetus all the Torah. When the fetus is born, grows up, and begins to study again, he or she already possesses the capacity to learn since he is learning something he once learned but forgot.

From the above *gemara* it is apparent that the *neshomah* of the fetus exists and this *neshomah* given by G-d is further purified by its divine pursuit of the study of the Torah. This is the goal of the Jew after he is born. And this will be his goal in the world to be—after his body returns to the soil. And this will be his goal in the hereafter, after resurrection, when body and soul will again be united and never die again.

The Talmud Bavli states⁴ that if a man says: I will pass title of one hundred "dollars" to the fetus if he be a male, if my wife gives birth; or I will pass title of two hundred "dollars" to the fetus if she be a female; the child upon birth will acquire title to the property. The *Shach*⁵ explains that one cannot pass title to an unborn human. The fetus lacks capacity to acquire title since he has not yet come into the world.

(דבר שלא בא לעולם או לדבר שלא בא לעולם.)

Nevertheless, a father, having such dedication and love even for his unborn child, will do everything necessary to ensure that the

property legally passes to him at the moment the intention is declared. Therefore, the *Shach* explains, if no legal remedy exists to pass title to an unborn child, the Rabbis enacted legislation considering the father's intention as actually passing title.

The question is then debated among the *rishonim*⁶ quoted by the *Tur*⁷. Does this legislation apply only to the case of the *shchiv mera*, the individual on his deathbed for whom the Rabbis relaxed many requirements in passing of title, or does it apply equally as well to a healthy individual. The *Shach* maintains that this law applies to the healthy father also.

There is likewise a dispute as to the age of the fetus qualified to be a recipient of such a gift. Can the fetus be less than forty days from its conception, or must it be at least over forty days?

The *Shulchan Aruch*⁸ quotes both opinions regarding giving property. One opinion holds that it can only be done by a man on his deathbed, while others hold that a healthy person can likewise transfer property. There seems to be no difference if the property gifted be personal property or real estate according to the *Shach*, although some authorities hold that only personal property can be transferred.

It is thus apparent that from its very beginning, at the most forty days after conception, the fetus was recognized as a partial human being in the words of *Meharim Schick*.⁹ This partial human being, although considered by the Talmud¹⁰ as being part of the body of the mother, (עובר ירך אמו) nevertheless in many respects was given the status of a distinct personality apart from its mother.

Thus, the Talmud¹¹ states that if an embryo's mother is killed or dies in childbirth, the embryo survives its mother. However, if the mother dies as a result of a prolonged illness, the embryo, since it is more fragile than its mother, is "first killed by the Angel of Death." There is a legal consequence regarding who dies first. If the father of this embryo has children from another wife, and if the mother dies first, the embryo technically inherits her property since he was alive when she died, although he was not born. He, in turn, will pass on his mother's property to his brothers or sisters from his father. This can be done even if such embryo never be born. Thus, the embryo upon his mother's demise receives the status of an independent entity.¹²

Likewise, if the mother dies in childbirth on the Sabbath, and

it is ascertained beyond a shadow of a doubt that she is dead—she has ceased breathing for an extended period of time, her heart has stopped beating, and she no longer has any vital signs according to all available medical data—only then can the embryo be saved by opening the stomach of the mother and removing the infant. This operation, even if involving the violation of the Sabbath, is nevertheless permitted in order to save the embryo.¹³

The reason stated in the Talmud and Mishnah¹⁴ is that the embryo has the status of *sofek pekuach nefesh*—a case of doubtful saving of life. We can compare this case to the case of the individual buried on the Sabbath when it is doubtful if he is alive or dead. Even if he is alive but can survive only minutes, nevertheless the Talmud, *Shulchan Aruch*, and Rambam¹⁵ demand that the Sabbath be violated for the possibility of saving only minutes of the other man's life. So, too, in the case of the unborn child, there is a possibility that such a child will not survive at all or, even if born alive, will not survive thirty days. Nevertheless, we are instructed to violate the Sabbath—ordinarily incurring capital punishment—in order to save this "doubtful" life of the embryo. Thus, the embryo, though given a "doubtful" status, was nevertheless given some recognition as a distinct person apart from its mother.¹⁶

Although an embryo born dead does not require mourning (necessary only if an infant is at least thirty days old), there is a school of thought that the embryo must be buried. This is done since *nival*, or abuse of the deceased embryo, is forbidden. An autopsy of the embryo is also forbidden. The *Shach*¹⁷ rules that burial is required. The *Ohr Zerua* quoted by *Bach*¹⁸ does not require burial.¹⁹ The custom is for the child to be given a Hebrew name, and, if a male, he is circumcised. The *Mogen Avraham*²⁰ requires burial and explains that the circumcision is done so that the embryo may be counted among the followers of Abraham. However, even if the child was not circumcised or buried, he or she should be given a Hebrew name.²¹

From the sources discussed above one can see that a definite effort was made to accentuate the individuality and separate entity of the developing child, even though he or she did not yet achieve the full status of a human. At what point can the fetus legally be considered a person apart from its mother? According to Mishnah Niddah 44a, one who killed a child of one day was

liable for capital punishment, but an embryo is not considered to be in the same category. Technically, according to the Mishnah²² the instant most of the child is born he begins to enjoy the status of other humans. Rav Ovadiah Mibartanora²³ interprets this statement to mean that if most of his head was born, he attains that status. Tosfos Yom Tov informs us that Mishnah Niddah III:5 is the source from which we learn that the child is considered born if most of the head appears. The Rambam²⁴ states that if the child's head emerges, he reaches the status of born.

This ruling can be applied if there is a mortal conflict between the survival of mother or child at childbirth. Before the child is deemed born, the mother's life is given priority. The child, if necessary, is cut up in the mother's belly and extracted piece by piece in order to save the mother.²⁵

However, once the child is deemed born, one can no longer subordinate the child's life to that of the mother.

אין דוחין נפש מפני נפש.²⁶

In a case in which both the mother and child are endangered, *Tiferes Yisrael*²⁷ argues that the mother's life should probably take priority since it is doubtful if the newborn child can survive, while the mother obviously has a history of survival. For the short period that the child can survive, we do not sacrifice the mother.

Furthermore, the newborn child is like a *rodef*, one who is pursuing and endangering the life of another. A *rodef* is a person who violated the laws of a ruling body or government which regards his action as a capital offense. He then flees to the Jewish community for asylum. (The man is innocent according to halachah.) The government issues an order for the Jews to surrender him or else the entire Jewish community of this city will be destroyed. Just as the *rodef* has done nothing wrong but in trying to escape his persecutors endangers the lives of others, so the baby, through no fault of his own, endangers the life of the mother. (See Chapter VII, *Conflict of Lives*.)

If doctors believe that both the mother and child are in mortal danger, in my opinion, it is logical to save the mother since she has a *chazakah*, a past record, of living. The child, on the other hand, is more fragile, and until thirty days of age, it is doubtful that he will survive. It is presumed that if the child is saved at the expense of the mother, the child will die anyway.

However, if the mother's life takes priority, it is more likely that she will survive indefinitely because she has a history of living (*chazakah*).²⁷

Furthermore, we do not follow the majority in cases of saving of life according to the rule אין הולכין בנפשות אחר דרב.²⁸ Even if there is a ninety-nine per cent chance that this woman is going to die, we do not follow the majority. Her past history overpowers any majority. The infant, on the other hand, has a history of being a *nefel*, and, until he is thirty days old, we are not certain that he is going to survive. Therefore, the mother's life takes precedence.

From the preceding discussion it is apparent that the only time an abortion is permitted is when there is a question of saving the mother's life, or if the mother would go insane if she had the baby and jeopardize her life or others.²⁹ The *Sdei Chemed*³⁰ clearly emphasizes this fact. He clarifies that the positive response regarding abortion given in Responsa *Maharit*³¹ was only in the case of a definite medical need for the mother. Otherwise, there would definitely be an abrogation of a cardinal principle.³²

Since non-Jews are forbidden by Torah to have abortions, it is inconceivable that Jews are permitted to do so. A Jew who kills an embryo is in violation of a cardinal law although this act does not constitute a capital offense.³³

Responsa *Rudavaz*³⁴ also explains the cardinal sin of killing an embryo that has the status of a "doubtful human being" who could possibly be born and survive. For such a doubtful human being one is obligated to violate the Sabbath: However, if one kills the embryo, he is not subject to capital punishment since the death penalty cannot be invoked for a doubtful person.

Responsa *Meharam Schick*³⁵ calls the embryo a partial person. According to the Torah, it is forbidden to violate the laws dealing with food even if one does not eat or drink in the amounts necessary to be liable for punishment. So, too, it is prohibited by Torah law to destroy an embryo, which is a "doubtful human," even though the person who commits this violation is not subject to capital punishment.

From all these responsa and the status conferred upon the embryo by the Talmud, it is patently clear that any physician or counselor who advises a patient to undergo an abortion because the baby will definitely not be normal, i.e. retarded, deaf, blind,

crippled, or sterile, or any other defect, is in gross violation of a fundamental doctrine of Judaism.³⁶ If there is any doubt about the child's being disabled, and the mother is advised to abort, the physician or counselor carries an even greater guilt.

Let us pray that physicians and counselors follow their Torah role of healers and mend what is within their power. Let us ensure that they do not bury that which is beyond their power to heal. For only G-d who gives life to the unborn, health to the living, and will resurrect the deceased, can determine who is to die and when. Man has no right to make such a decision; for to do so is to usurp the role of G-d. Let each man and woman act his role assigned by G-d, and we will all then achieve the Messianic Era.

Notes to Chapter VI

1. Prayer Book, Sabbath Liturgy, *Siddur Shvil Chodesh*, p. 175.
2. Talmud, Niddah 30b.
3. Rav Joseph Soloveitchik, "Redemption, Prayer, Talmud Torah," *Tradition*, Vol. 17, No. 2, Spring 1978, Special Issue, p. 69.
4. Bava Basra 141-142.
5. *Shulchan Aruch* Chosen Mishpat 210 and 253.
6. Living from A.D. 1000-1500.
7. Chosen Mishpat 210 and 253:26-27.
8. Chosen Mishpat 210.
9. *Meharom Schick*, *Yorah Deah*, No. 153.
10. *Erchin* 7a.
11. *Erchin* 7a and *Niddah* 44a.
12. See *Tosfos Niddah* 44a (bottom) "*Ehu Meis B'risha*."
13. See *Bais Meir* on *Yorah Deah* beginning Laws of Mourning; *Shulchan Aruch*, *Orech Chayim* 350:5 opinion of Ramo that nowadays we no longer know the exact moment of mother's death and therefore do not jeopardize her life to save the baby.
14. *Tosfos Niddah* 44a (bottom), "*Ehu Meis B'risha*," *Erchin* 7b; and *Mishnah* *Oholos* 7:6.
15. Talmud *Yoma* 83a; *Shulchan Aruch* *Orech Chayim* 329:3-4; and *Rambam*, *Yad Huc-Chazakah*, "Laws of Sabbath," 2:18.
16. The saving of a human being is the most important and sacred task in the world. Once an unborn child has been prematurely aborted—no matter what the reason—it must be saved. All efforts must be made to keep it alive. Even if physicians assume that it is not viable, but can only live a few days, hours, or only moments, no effort must be spared to keep this infant alive. All medical technology should be employed to preserve him for any amount of time. To let the premature infant gasp for air and suffocate is murder. While the abortion of an unborn child is tantamount to murder, the presumption is that the infant is born dead. However, if the infant is born alive, and is gasping for air, and no medical attention is rushed to him, then this is not just "tantamount to murder" but cold-blooded murder. Killing this baby is the same as killing a terminal patient (goes). Since the premature infant has already been born, he is deemed a human being, even if he has not long to live. This law applies no matter what the sex of the infant or its future prognosis.

Even if doctors believe that such an infant if permitted to develop will be crippled, abnormal, or a "vegetable," such an infant must be saved nevertheless. Therefore, there is no justification for aborting this child in the first place. But there is a marked difference between permitting an aborted infant born alive to suffocate or die for lack of medical attention and the abortion of a fetus. In the former case it is criminal murder. In the latter case, it is only "tantamount to murder." One may further question, if this infant survives and his parents don't want him, what is to be done with him? The child should be given up for adoption, or raised in an orphanage or state hospital, if necessary. But human lives cannot be allowed to be extinguished because doctors or medical personnel who, because of their position have at their fingertips the power of life and death over their patients, have lessened the value of human life. Money must never be considered a factor in denying help to save a human life. For the Creator of the world is the owner of all its wealth. He will repay our efforts to save every one of His children.

17. *Yorah Deah* 344.
 18. *Yorah Deah* 353:2.
 19. *Sdei Chemed*, Vol. 4, Letter Kov, Klal Mem (כלל מ"ד, שו"ת חמ"ד, אורח ק"ו).
 20. *Orech Chayim* 526:20.
 21. *Responsa Meir Nesivoim*, No. 67; *Pischei Teshuvah*, *Yorah Deah* 263:17; *Sdei Chemed*, "Laws of Mourning," Vol. 5, sections 197 and 202.
 22. *Mishnah* *Oholos* 7:6.
 23. *Mishnah* *Oholos* 7:6.
 24. *Rambam*, "Laws of Murder and Safeguarding of Life" 1:9.
 25. *Mishnah* *Oholos* 7:6.
 26. *Sanhedrin* 72b.
 27. *Bonk*: *Mishnayot Oholos* 7:6 — says "probably yes."
- אפשר שמותר להציל האם
28. Talmud *Yoma* 84b.
 29. See *Responsa Tsits Elizer*, Vol. IX, No. 51:9; *Responsa Levushai Mordechai*, *Choshen Mishpat*, No. 39. See *Responsa Pri Ha-Oreis*, *Yorah Deah* No. 2.
 30. *Maareches Alef*: 52 under title "Ehud Nefesh." בערכה א. ס"ק נב. אבוד נפש.
 31. *Responsa Maharit*, No. 97, 99.
 32. Talmud *Sanhedrin* 59a and *Tosfos* "Leko Midam D'Lyisrael Shori."
- דין ליבא מיתום דלישראל שרי
33. *Shulchan Aruch*, *Yorah Deah* 157:1.
 34. *Responsa Kudroz*, No. 695.
 35. *Responsa Meharom Schick*, *Yorah Deah*, No. 155.
 36. See *Shulchan Aruch*, *Yorah Deah* 157:1.

Chapter VII

CONFLICT OF LIVES: SURRENDERING A FUGITIVE, ORGAN TRANSPLANTS, AND THE REMOVAL OF A LIFE SUSTAINING SYSTEM

This chapter is intended to be a more detailed discussion of the halachic concept involved in the decision to save one life at the cost of another life. When the conflict involves the infant and mother during the process of birth, we have four possible cases:

- 1) The head of the infant has not yet emerged, and the mother's life is in danger. In this case, the doctor may choose to destroy the infant in order to save the mother since the infant is really a part of the mother's body.
- 2) The head of the infant has emerged. Either the mother or the child can be saved and will survive at the expense of the other. Normally, halachah would indicate that the doctor do nothing since the child has a right to life as well as the mother.
- 3) The head of the infant has emerged. Doctors determine that both mother *and* child will die unless the doctor intervenes to sacrifice one of them. Most authorities agree that the mother should be saved.
- 4) Both lives are endangered. Whichever one is saved in all probability that one will die anyway. For example: the mother has a heart condition or cancer and the baby is premature. The author feels in such a situation the mother should be saved anyway because she has a *chazakah* (running track) of living while the infant does not attain that status for thirty days.¹

Surrendering a Fugitive

In order to decide this issue, rabbis and sages have considered the problem of the *rodef* in the Talmud,² which also involves a conflict of lives, in order to see how the case is resolved there. A *rodef* is a Jew who has committed a capital offense according to the government in power. By halachah he is not guilty. The non-Jews surround a city or camp and demand that

the Jews release him to be killed. The government forces threaten that otherwise they will kill everyone in the city. Should the Jews surrender him?

Resh Lakish³ advises the community not to release the innocent Jew,³ and the Rambam agrees with him.⁴ Under what authority does Resh Lakish advise that all the Jews be jeopardized?⁵ Is it not specifically stated in Talmud Bavli (Sanhedrin 74a): אין רומין נפש מפני נפש, "We cannot substitute one life for another?" If a non-Jew threatens to kill a Jew unless he murders his fellow, the Jew must refuse to commit the murder. The Talmud rules that the Jew should sacrifice his life rather than violate G-d's word forbidding the killing of another. Although it is permitted to violate the Torah to save a life, this permission is not granted in the case of the three cardinal sins: murder, adultery, and idolatry.⁶

In addition, if the Jew obeyed and killed the other one, he has not saved a life in G-d's eyes. For although he saved his own life, in killing someone else, he has not accomplished anything, since both lives are equal.⁷ The least of two evils is not to take any action. Thus, if the non-Jew physically threw the first Jew upon the second Jew who was thus killed, the first Jew has not violated any law so long as he himself abstained from any action.

To make the analogy with the *rodef*, a non-Jew has asked another Jew (the community) to murder his fellow Jew (the fugitive). According to Resh Lakish the Jewish community should take no action to release the man to the authorities, thereby protecting him.

The question immediately arises: Is the man really saved by this action? Haramach⁸ reminds us that the only time a Jew is required by the Torah to lay down his life is if another's can be saved by his refusal to perform murder. However, if the enemy troops surround the city (Yerushalmi Trumos 8:10), it is only a question of time, days or perhaps hours, before everyone is going to be dead, including the fugitive. Therefore, he argues, the fugitive should be surrendered in order to save the others. Why, then, does Resh Lakish adopt the idealistic plan of action of temporarily protecting one person at the price of an eventual massacre?

Rav Yochanan rules that the fugitive should be surrendered. Whenever there is a disagreement between Resh Lakish and Rav

Yochanan, we conventionally accept the opinion of Rav Yochanan (with certain rare exceptions). However, in this case, the Rambam also rules according to Resh Lakish that the *rodef* must be protected from his persecutors.

The reasoning of Resh Lakish runs as follows: Ordinarily, the Jewish community takes priority over the life of the individual citizen. But in time of war, the individual's welfare must be tied together with the community. An individual resident's fate, in the final analysis, must be protected at the risk of life and limb by every other member. Otherwise, there can be no cohesive Jewish communities. Jews will gravitate to other groups and assimilate into other communities that will offer them protection. Fighting for the life of the individual member is the price that Jewish communities may be forced to pay in order to maintain their identity. They must be one for all and all for one. If not, Jews can, G-d forbid, cease to exist as a people. Survival of the Jewish community sometimes requires great sacrifices.⁹

The issue, therefore, is not to be governed by the laws of survival regarding one individual versus the next. It is rather under the jurisdiction of the laws outlining the principles of group survival at war. At times, a general will sacrifice a group for the survival of his army or the nation. So, too, in order to build morale and cohesiveness of a Jewish community, the group must be prepared to protect its innocent resident members even at the risk of endangering the lives of everyone else.

The Rambam tells us that the group does not have to die meekly. Each should kill as many of the enemy as he possibly can. In fact, it is a tremendous act of courage and the will of G-d to show the world that Jewish blood cannot be spilled with impunity. Jews being massacred for the only sin of being Jews should use any and every destructive means at their disposal and indiscriminately kill as many of the enemy as possible. Let the world realize that one has to pay a very heavy price for spilling Jewish blood. In that manner other Jews in other places and times may very well be saved because anti-Semites will think twice before attacking them.¹⁰ In fact, in Yerushalmi Trumos Resh Lakish personally took up arms to protect not only the life but the property of a threatened Jew. Resh Lakish returned unharmed.¹¹

Every Jew is obligated to help and performs the greatest *mitsvah* in the world when he saves another's life. You should not

stand idly by while your friend's blood is being spilled or about to be spilled.¹² However, one is not obligated to put himself in danger unless threatened. Then he is governed by the laws of war, and he is obligated to overlook his temporary respite from danger in order to drive the enemy away and thus save himself and others. Only by united action of fighting together can they overcome the enemy.

If, however, a Jew is not threatened at all, he still has the obligation to save his fellow Jew, although not at the risk of his life. He can volunteer, however, since anyone who saves a Jew is considered as though he saved the entire universe. One who saves a non-Jew, any human being, likewise is considered as having saved the entire universe.¹³ He doesn't have to risk his life, but if he does, and sacrifices his or her life, no mortal can compare to him or her in saintliness.¹⁴ Puppos and Lulinus were two brothers who falsely took upon themselves the blame for the death of the princess in order to save the Jewish community. No Jew can be compared to them and stand in their place in heaven since they volunteered and sacrificed their lives at a time when they were not even in danger initially.¹⁵ *Rudvaz*, who opposes an individual's sacrificing his life for another individual, will agree that in time of war, when everyone is endangered, he is obligated to fight, especially when many Jewish lives are at stake.¹⁶

Conflict between Mother and Infant during Childbirth

Now that we have seen what the various opinions are regarding the case of the *rodef*, how do they apply to the conflict between the mother and child during childbirth when both lives are endangered unless one is sacrificed?

A distinction must be made between the case of the resident fugitive that the community must save, even at the risk of their own lives, and the case of the child about to be born or whose head already emerged. The case of the fugitive is based on the group response to common shared danger and therefore is governed by the laws of war. The conflict between mother and child is an individual problem between two persons. Therefore Rambam's position could demand fighting and sacrificing to save the *rodef* and, at the same time, saving the mother at the expense of the infant.

Therefore, when there is a conflict of mother and newborn

child, and both would die unless the doctors intervene, the mother's life takes priority. For doctors state that the infant has no more than days to live, while the mother can survive indefinitely. The reason is that the child has no *chazakah*, running track or history of life, while the mother has a *chazakah*, history of living. Therefore, even if the doctors were proven wrong, and the baby would live longer than a few days, nevertheless, it is not certain that any newborn child can survive thirty days. Until such time, an infant is called a *nefel*—a possible miscarriage.

Therefore, we do not sacrifice the mother for the child in the process of birth when both lives would be lost even after the head has been born. According to the *Tiferes Yisroel*¹⁷ doctors probably should intervene to save the mother. The Rambam can possibly accept this position since this is a conflict between two individuals, not a question of community survival governed by the laws of war.

Organ Transplants

The picture changes considerably when we confront the infant completely born and already separated from his mother. Let us make the hypothetical case that the mother needs to have a vital organ such as heart or kidneys in a transplant operation, and doctors could remove the heart or kidneys from her newborn infant in order to save her. This would be blatant murder of the child. It is only when the child is encroaching physically upon the mother's life space that it is permitted to sacrifice the child on behalf of the mother. The infant, prior to full birth, is considered part of the mother¹⁸ and has no independent *chazakah* of life. Life belongs only to the mother. She held it all along. The embryo has no claim to her life; he never held it.¹⁹

However, once the child is out of the mother's life space—it is born—it is, for all intents and purposes, a separate human being.²⁰ Anyone killing it, for whatever reason in the world, has committed murder.²¹ It could be argued that the infant may possibly not survive thirty days. At least, then, the infant would be a *goses*, an individual about to die. However, anyone killing a *goses* commits murder.²²

It thus follows that to perform any transplant operation in which a vital organ such as the heart or kidneys is removed, is

murder. The fact that the donor agreed does not lessen the severity of the crime of suicide and murder.²³ The fact that the donor has been declared clinically dead, that tests show that all vital signs from the brain have ceased, does not change the conclusion. Even though the person is breathing only by being connected to a respirator, that person is alive as far as Jewish law is concerned. If he or she stopped breathing for a prolonged period of time, but there is at least one other vital sign shown by tests, such as heart movement or brain activity, that person is still alive. Medical tests can be used to confirm that the man is still living. There is no question about this according to all Jewish authorities. Anyone disconnecting the machine is committing murder. A doctor who removes the patient's vital organ after he is disconnected from the respirator is committing murder if such a person could have been kept alive artificially with the respirator.

How do we know that a person on a respirator is still alive? A living person can have his blood transfused to another person, and the recipient would benefit. However, the blood of a cadaver transfused into a living person would be very damaging, if not fatal to a patient. Physicians confirm that a patient connected to a respirator, even though declared "brain dead," can donate blood. His blood is not poison for another living human. Thus, it is not merely "ventilating a cadaver" when a man or woman is connected from the start to a respirator.

Furthermore, if a person who is truly dead is connected to a respirator, the machine cannot cause his heart to start beating once more; blood will not circulate food or medicine injected into his veins, nor will he receive any nourishment even if beneficial substances be injected directly into his organs. On the other hand, a person who is clinically dead and who can breathe only with the aid of a respirator, can benefit from medicine or food injected into his veins, for it is circulated by his blood and provides nourishment to all the organs of his body—heart, kidneys, stomach, and intestines—and all are functioning to chemically dissolve the food and medications and eliminate bodily wastes. None of these functions can be performed by a cadaver connected to a respirator.

All physicians agree that many of the various functions of man, though inter-related, are nevertheless independent and do not gain their vitality from any of the others. Thus, a man can

very well be brain dead and yet be alive as far as his circulatory and digestive systems are concerned. Halachah clearly considers such a person alive. The *Chasam Sofer*²⁴ in describing the conditions of death according to halachah indicates that there must be a cessation of all bodily and organic functions—“silent as a stone”—for an extended period of time in addition to cessation of breathing. The *Maharsham*²⁵ explicitly states that any one living function of man refutes the presumption of death, even though one has ceased breathing. Thus, even if we concede, for the sake of argument, that breathing only with a respirator is not considered living according to the halachah, nevertheless, such a person having all his organs or part of his organs functioning as explained above would definitely be considered alive.

Rav Moshe Feinstein²⁶ explaining the signs of death, explicitly rejects brain death, or the decomposition of the brain or the liquid of the spinal chord as a criterion. He states that historically none of these criteria were valid, and at no point in the Talmud are they considered to indicate death. It then follows that anyone killing such a person has committed murder. And, therefore, anyone disconnecting the respirator or “pulling the plug” has committed murder.

Does the physician have an obligation to connect a patient who cannot breathe on his own to a respirator? Rav Feinstein deals with this question indirectly. In a responsum²⁷ he discusses the violation of halachah concerning the performance of heart transplants. He calls such an operation double murder. The donor, whom physicians admit has some form of vitality, undergoes surgery to remove a heart so that a murder has occurred by cutting short whatever minutes, hours, or day of life are remaining to him. Since all recipients of heart transplants have died within months of the operation, the recipient is, in effect, committing suicide. With his own disabled heart he could have perhaps continued to live for months or years as is common with many heart patients.

In the discussion of this matter of the heart transplant operation, Rav Feinstein focuses on the question of connecting the donor to a respirator to extend his life until the recipient is readied for the operation. Rav Feinstein states that in such a case, in addition to the prohibition of double murder, there are further prohibitions.

It is forbidden to take any measures to extend temporarily a person's life — *חיי שעה* — if, in so doing, that individual would be experiencing agonizing pain. Although we cannot take any active measures to shorten the life of one in pain for it would be euthanasia — murder, we nevertheless do not have to be party to extending his pain. Rav Feinstein marshals Talmudic evidence to support his opinion which he shares with *Bais Yaakov*²⁸ who rules that medication be denied a terminal patient who has only hours to live and is experiencing excruciating pain.

Responsa Shvus Yaakov, however, disagrees. He writes²⁹ that in Talmud Avodah Zorah 12b and Yoma 85a a mortally wounded person, who can only survive temporarily (*חיי שעה*), is to be saved even on the Sabbath when the Sabbath laws would be violated. Such conduct is the accepted law even if the injured person experiences excruciating pain.³⁰

This position is adopted even if some symptoms of death have set in.³¹ Even though we say,

רוב גוססין למיתה קמיל השתא מיהא לא שביב.

“The majority of *gosesim* (persons who are about to die within three days) die,”³² nevertheless, we must make every effort and take all measures, even desecrating the Sabbath, if necessary, to save him. The same position is adopted by the *Issur Vo-Heter*.³³

Similarly, the *Smag* and *Smak* rule that if a man is found mortally wounded, his brain is crushed, and he can live only a short amount of time, we are instructed to take all measures, even in violation of the Sabbath, to save him temporarily. For in Talmud *Smochos* we learn that if one shuts the eyelids of a *goses*, it is as though he spilled his blood. In *Smochos*, the Talmud is discussing the case of the *goses*, while the *Smag* and *Smak* discuss an individual who had some of the symptoms of death set in. Nevertheless, in their judgment, such an individual should be saved.

Rav Feinstein chooses to explain the situation such that in these instances the mortally wounded person was breathing on his own. However, if he were unable to breathe on his own and all that can be accomplished is a temporary respite under excruciating pain, one should not then extend the victim's suffering by connecting him to a respirator. However, it follows that if we do not know if it is only a temporary respite and this man can possibly live days, weeks, or months, Rav Feinstein

agrees that he should be hooked up to the respirator. Likewise, refurnishing the oxygen tanks is mandatory according to Rav Feinstein, if there is the slightest possibility that this man can live longer than temporarily, *חיי שעה*, even though he is in excruciating pain. If he is *not* in pain, even if he can live no more than minutes, one is obligated to hook him up to a respirator and furnish oxygen tanks as they are used up.

Since it is impossible to know for certain if anyone can live only *חיי שעה*, briefly, minutes or hours, days or months, Rav Feinstein will agree that every patient should be hooked up to a respirator and the oxygen tanks be changed when necessary. Nowadays, the dispensing of drugs to relieve the pain has greatly diminished the likelihood of the extension of life in painful circumstances.

In the hypothetical case of the heart transplant, Rav Feinstein's patient is being connected to the respirator for someone else's benefit: namely, in order to keep the heart alive until it is removed. Under such circumstances Rav Feinstein forbids having the patient hooked up to a respirator. However, if connecting him to the respirator is done for his own benefit, possibly to extend his own life, then Rav Feinstein definitely considers it mandatory to hook him up and to furnish oxygen tanks as they are used up.

Rav Piekarski agrees with the *Shvus Yaakov*. Rav Waldenberg in his responsa, *Tsits Eliezer*,³⁴ writes that one is not allowed even to pray that a suffering patient in excruciating pain die in order to prevent him from suffering.³⁵ The reasoning is that as long as a person is alive, even temporary life even in extreme pain, there is hope that either existing therapy or new research can develop some cure for him and for relief of his pain. Once a person is dead, nothing can bring him back. This appears to be likewise the position of the *Maharshal*³⁶ which we discussed in Chapter I.

There is a distinction to be made between reflex movements and true signs of life. The Rambam³⁷ discusses a person whose collar bone is broken such that it is fatal or whose head is severed. Even if he displays signs of movement, he is merely having reflex movement of his limbs or organs but is considered as dead, and he defiles spiritually as one who is dead. *Kohanim*, therefore, are under obligation not to come into contact with such a person or be

under the same roof with him.

However, this person is considered living in every other respect. Anyone killing him has committed murder³⁸ according to Rav Piekarski and Dr. Yaakov Levi.³⁹ Furthermore, a patient who displays all body functions and is alive in every respect cannot be compared to one whose head has been severed or who has had his collar bone severed such that it is fatal. In the latter cases the victim expires within moments, while in the former, the patient connected to the respirator can survive indefinitely. Thus, his bodily functions are not reflex movements, but they are evidence of life.

While the critical consideration is breathing and heart function, even if generated by artificial means (man-made machine), any one sign of life ascertained by naked observation or by aid of medical instruments is sufficient to place the person in the status of living, according to all authorities.

אין הולכין בנפשות אחריו רוב

In life-saving matters we don't follow the majority. In cases of sudden "death" one must account for the possibility of fainting and unconsciousness rather than death. Temporary deadening of all vital signs can be the result of shock and weakness. Such a man or woman can be compared to an embryo in its mother's womb. Would the embryo prior to the time it can remain alive on its own suddenly be aborted, it would die. Even though the embryo cannot breathe by itself within its mother, it still is forbidden and a cardinal violation of the Torah to abort the embryo. Certainly, in the case of a human being who has a running track and history of life, it is blatant murder to pull the plug or remove a vital organ for the sake of another human.⁴⁰

For this critically ill patient who quite possibly has no more than hours or days to survive, his remaining time, although short, is precious to him. Therefore, to him this tiny and limited world is the entire universe. No one in the universe except G-d can remove this speck of the world or remove life from him. The fact that the other man can survive indefinitely by cannibalizing the terminal patient is no justification for his murder. The Rambam⁴¹ explicitly forbids the curing of one patient at the cost of killing another because we cannot put aside (terminate) one life for (the sake of saving) another life according to the rule *אין רוחין נפש* *אין רוחין נפש*. One can take another's property or money to save a

life, if he repays the money or property. But one can never repay another man for his life.

Removal of a Life Sustaining System

It is certainly murder to pull the plug from a dying patient because doctors have given up on his or her recovery. Only G-d can give life and resurrect the dead. Therefore, only He can decide when a man or woman should pass on to the other world until he is again resurrected.

According to the Talmud and *Shulchan Aruch*⁴² it was customary to place salt on the tongue of a dying man to prevent him from expiring. It was also believed that praying for him and making a loud noise would prevent him from dying. But it is permissible to remove the salt, stop praying, or stop the noise since in all the cases cited, the item removed is in no way vital or critical for the second by second survival of the terminal patient. On the other hand, removing a pillow is forbidden since, by moving the patient, one can possibly hasten his death.

Nothing is gained or lost in reality—physically—by the patient if he or she does not have the salt, the prayers, or the noise. But, if the life-sustaining system is removed, the patient suffocates. Likewise, removing vital nourishment from terminal patients or denying them medicine that fights the disease in order to hasten death is strictly forbidden. It is murder.⁴³

In a situation in which the terminally ill patient is suffering, G-d should be petitioned to heal him from his pain. But never should one pray that the patient, G-d forbid, should die or actively take any measures by removing the plug or denying vital nourishment or drugs.⁴⁴

May G-d help the doctors as his agents by providing them with new breakthroughs in the fields of cancer, heart disease, liver and lung ailments, and all other killers to wipe them off the face of the earth. ובלע המות לנצח. And we pray that G-d, in His mercy, will have men discover a cure for all terminal patients in response to their prayers and new breakthroughs in science and medicine that take place every hour of the year.

Notes to Chapter VII

1. See Rav Shilo Refael, *Torah She Beal Peh* Vol. 18, pp. 89-94 for essay. Responsa *Machne Chaim*, Part 2, Choshen Mishpat, No. 3 says one may not sacrifice a baby to save the mother. The doctor should do nothing. Responsa *Panim Meiros*, Part 3, No. 8 remains in doubt quoted by Tosfos Rabbi Akiva Eger, *Oholos* 7:6. *Tiferes Yisroel: Boaz*, *Oholos* 7:6 says probably yes. Responsa *Meharam Schick* *Yoreh Deah*, No. 145 says yes. Responsa *Igros Moshe* (Rav Feinstein), *Yoreh Deah*, Part 2, No. 60 probably says yes. Although he doesn't spell it out explicitly, Rav Feinstein's ruling in the case of the community that can be saved in order to enjoy a normal life span at the expense of the rodent's temporary respite from death is applicable to the case at hand. The baby is a *sofek nefel*. It is doubtful if he will live thirty days. He has no running track of living. The mother, on the other hand, has a running track of living. We don't sacrifice the mother's superior claim to longevity to the doubtful ability of the child to survive.

2. *Yerushalmi Trumos* 8:10

3. Rav Feinstein discusses three categories of authority: 1) When the Sanhedrin was in power, it was the duty of Jews to hand over a criminal to the court. 2) If there is a king (Jewish or non-Jewish), one need not hand him over. However, if there is a Jewish deputy working for the king, who is ordered to catch the criminal and refuses, he is *mored be-malchus*, guilty of rebellion. 3) If the authority is arbitrary and has singled out an innocent Jew without basis, it is the duty of every Jew to help him to escape. If, by helping him, the community is put in danger, we have the case of the *radaf*. Thus, we have the argument between Rav Yochanan and Resh Lakish. Responsa *Igros Moshe*, *Yoreh Deah*, Part 2, No. 60.

4. Rambam, "Hilchos Yesodei Hatorah" 5:5.

5. See *Haramach* quoted by *Kesef Mishnah*. Rambam, "Hilchos Yesodei Hatorah" 5:5.

6. Talmud Bavli *Sanhedrin* 74a and *Pesachim* 25.

7. Rashi explains in Talmud *Sanhedrin* 74a *מי דמיא דריק סמיק טמי*. "Who in the world can claim that his blood is redder?" (his life is superior). Therefore, he cannot kill anyone else. Likewise he cannot sacrifice his life for anyone else, since the same logic applies to the one he wished to save at his expense. Therefore, he should not take any action. This explains why, once the child's head emerges and there is a conflict between saving the life of the mother at the expense of the child, there is a question as to the action to take. Perhaps the doctor should take no action rather than sacrifice him to save the mother. An Orthodox rabbi who is a *posek*—arbiter of Jewish law—should be consulted on this matter. Physicians are advised to consult with a *posek* in advance to ascertain how they should act and under what circumstances. The ruling depends on many complex factors that cannot be discussed adequately in a book of this nature. Responsa *Chasam Sofer* in his Responsa on *Yoreh Deah* (No. 13) rules that according to the Rambam the Sabbath (and all Torah laws) except idolatry, adultery, and murder can be violated to save the life of a non-Jew. A non-Jew can violate all his seven Noahide Principles except murder in order to save himself. See Rambam, "Laws of Kings" 10:2 and *Mishne Lemelech* and *Minchos Chinuch* No. 296. The same law that both lives are equal applies for a Jew or a non-Jew. See *Minchos Chinuch*, *Mitzvah* 290 on question of murder. See *Mishne Lemelech* on Rambam, "Laws of Kings" 10:2 quoting the opinion of *Pered Derech He itrin* that a non-Jew must sacrifice his life rather than commit murder. The rationale of "Who says that your blood is redder than another's blood?" applies to the non-Jew if he is to take action and kill.

8. Quoted by *Kesef Mishnah* on Rambam, "Hilchos Yesodei Hatorah" 5:5.

9. This reasoning explains why the Rambam in his *Sefer Ha-Mitsvos* did not list living and fighting for Eretz Yisrael as an independent mitzvah. The Rambam possibly maintained that the Jew collectively—the community—has that obligation of fighting for survival everywhere in the world, not only in Eretz Yisrael. He does not exclude fighting

for survival in Eretz Yisrael which definitely is a mitzvah, but the emphasis is on survival of the Jew and not necessarily of land. Land is always subordinated since it is to be used for the people. Certainly, without our land we have no solid foundation anywhere in the world as was proved in World War II when there was no room anywhere for Jews attempting to escape the Nazis. Yet the survival of the Jewish people always takes precedence over the land itself.²

10. *חַי אִם לֹא* If anyone comes to kill you, arise earlier, and kill him (save yourself), *Shulchan Aruch*, *Choshen Mishpat* 425:1. This rule should be followed even though there is no hope of survival. Certainly, one must save himself when there is a chance for survival, even if not a complete victory. It is even more important to fight when possibly the Jews can secure a victory. This was the rationale that prompted Samson to kill the thousands of Philistines once he regained his strength after they blinded him. He exclaimed, *תָּמוּת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים*, "Let me die, but together with the Philistines" (*Judges* 16:30). See also Rambam, "Laws of Shabbos" 2:23 and 24, *Talmud Sanhedrin* 73; Rambam, "Laws of Kings" 5:1, "Laws of Murder and Preservation of Life" 1:14-16.

11. The above opinion can be inferred from Rav Moshe Feinstein, *Igros Moshe*, *Yoreh Deah*, Part II, No. 60. See what he writes about *rodef*. See also Harav Efrayim Oshri, *Responsa Mitzamtsamim*, Book IV, No. 9, pp. 73-74 and No. 14, pp. 91-92, written of concentration camp experience for such an attitude. Also *Teshuvot Tzedek Itayashon*, No. 19.

12. The Rambam, "Laws of Murder and Preservation of Life" 1:14-16.

13. See *Talmud Yerushalmi*, *Sanhedrin* 4:9; Rambam "Laws of Sanhedrin" 12:3; *Talmud Bavli*, *Sanhedrin* 37a. *בְּנִינֵי נִבְרָא דְעֵלְמָא*.

14. See *Talmud Taanis* 18b in Rashi and *Talmud Bava Basra* 10b in Rashi.

15. See *Responsa Rudenz*, Part 3, No. 625 quoted by *Pischei Teshuvot*, *Yoreh Deah* 157:15, *Igros Moshe*, *Yoreh Deah* II, No. 174, and *Minchos Chinuch*, *Mitsvah* 296.

16. Regarding the question of an individual's responsibility of risking his life in time of war to save others, see Rav Eliezer Waldenberg, *Tsits Eliezer*, Vol. 12, No. 57, and *Responsa of Harav Simcha Kook*, "Saving of Others by Jeopardizing Oneself in Times of Peace and War," *Torah She Beal Peh* 17, pp. 125-134. The above principles apply equally as well for non-Jews according to opinions expressed by *Minchos Chinuch*, *Mitsvah* 296. See *Talmud Eruvin* 45a-b for Rav Yonason's commentary on Rif, and Rav Kook, *Responsa Mishpat Kohon*, *Responsa* Nos. 142-145.

17. *Beaz*, *Mishnah Olukah* 7:6.

18. *Talmud Eruvin* 7a-b.

19. *Talmud Bava Metsia* 2a-b, 3a-b.

20. *Talmud Eruvin* 7a-b.

21. *Talmud Niddah* 44a.

22. See Rambam, "Laws of Murder and Preservation of Life" 2:7 from *Talmud Sanhedrin* 75.

23. There is a difference between jeopardizing one's life for another in time of war (or when threatened) and donating a vital organ to save another's life. In the former case, the individual does not give explicit permission to be killed (although he is in a position of danger and might possibly be killed). In the latter case, a person who signs away his organs actually commits suicide by giving the doctors permission to murder him. It is permissible, however, to put oneself in a position of limited danger to save another person, for example by donating one lung. In such a case, there is greater danger to the donor than if he had two lungs, yet he is not immediately going to die by donating this organ since a person can live with only one lung.

24. In his *Responsa*, *Yoreh Deah*, No. 338.

25. In his *responsa* Part VI, No. 91.

26. *Igros Moshe*, *Yoreh Deah*, Part II, No. 146, p. 248.

27. *Igros Moshe*, *Yoreh Deah*, Part II, No. 174, p. 290.

28. No. 59.

29. Part I, No. 13.

30. Rambam, "Laws of Sabbath" 2:18 and *Shulchan Aruch Orach Chaim* No. 329:3 and 4.

31. See *Sivuos* 33a.

32. *Yoreh Deah* No. 339:2.

33. *Kub* 39.

34. Part IX, No. 47.

35. Rav Waldenberg cites as authority Rambam, "Laws of Sotah" III:20. *Tosfos Yom Tov*, "Laws of Sotah" 1-9.

36. *Yam shel Shlomo*, *Bava Kama* 8:59.

37. "Laws of Tumors Hames" I:15 and *Shulchan Aruch Yoreh Deah*, Chapter 370:1.

38. See Rambam, "Laws of Rotseach," II:8.

39. In *Nomi* 12, p. 294, footnote 14 for this interpretation in his essay regarding time of death and organ transplants.

40. See Rambam, "Laws of Murder and Preservation of Life" 2:7 regarding goses.

41. See Rambam, "Mada'ei Yesodei Haturah" 5:7.

42. *Talmud Shabbos* 151b; *Horay Alfasi*, par. 387 or *Talmud Moed Koton* Chapter "Ely Mega'chin," and *Shulchan Aruch*, *Yoreh Deah* 339:1 and *Ramo*; Also *Tur* *Yoreh Deah* 339:1 *Darkei Moshe*, No. 1.

43. Re depriving terminally ill patients from medication, see *Responsa Shvus Yaakov*, part I, No. 13 (27 lines from end of response) re *Responsa Bais Yaakov*, No. 59; *Gilyon Maharsha*, *Yoreh Deah*, Chapter 339 No. 1. *Responsa Shvus Yaakov* part III, No. 10 and No. 11 quotes response from *Horay Yechezkel Katzenellenbogen* (my ancestor). See *Yam Shel Shlomo*, *Bava Kama* 8:9.

44. Waldenberg, *Tsits Eliezer*, Book 9, *Responsa* 47.

Bibliography

- Rav Eliezer Waldenberg, *Tsits Eliezer*, Vol. 9, No. 17:6; Nus. 46-47; No. 51:3 (abortions, mercy killing, organ transplants).
- Rav Moshe Feinstein, *Igros Moshe*, *Yoreh Deah*, Part II, Responsa No. 60, No. 140; No. 151; and No. 174 (conflict of lives, abortions, organ transplants, mercy killing, and autopsies).
- Yaakov, Levi, *Noam* Vol. 12, pp. 289-313 (organ transplants, time of Death) Vol. 13, pp. 77-82 (new medical discoveries, experiments and autopsies), Vol. 16, pp. 53-63 "Things that Obstruct Departure of the Soul."
- Rav Yitschik Liebes, *Noam* Vol. 14, pp. 28-111 (organ transplants).
- Rav Raphael Katzenellenbogen, *Noam* Vol. 16, pp. 44-52, "Laws of Conquest of Israel" (saving of lives by individuals and group during war).
- Rav Yitschok Arle, *Torah She Beal Peh* Vol. 6, pp. 40-60, "Problem of Autopsies."
- Rav Yisroel Jacobovitz, *Torah She Beal Peh* Vol. 6, pp. 61-66, "Problems of Autopsies for Practical Purposes."
- Rav Shmuel Tanchum Rubenstein, *Torah She Beal Peh* Vol. 6, pp. 67-74, "Problems of Autopsies: In Halachah."
- V. Zilberstein, *Torah She Beal Peh* Vol. 6, pp. 82-86, "Autopsies in Light of Medicine and Research."
- Rav Shmuel Bonich Verend, *Torah She Beal Peh*, Vol. 18, pp. 38-45, "Mercy Killing in the Light of Halachah."
- Rav Simcha Hakohen Kook, *Torah She Beal Peh* Vol. 18, pp. 82-87, "Killing of Suffering Man."
- Rav Shilo Refuel, *Torah She Beal Peh*, Vol. 18, pp. 89-94 (abortions).
- Rav Yitschok Yaakov Weiss, *Minchas Yitschok*, Vol. 5, Nos. 8, 9 (organ transplants and autopsies).
- Rav Yaakov Yisroel ben Tsvi Faden, *She'elas Yaakov*, 1:41.
- Rav Yechezkel Landau, *Noda B'yehonah*, *Yoreh Deah* No. 210, *Choshen Mishpat* No. 59 (autopsies, abortions).
- Moshe Schreiber, *Chasam Soffer*, *Yoreh Deah* No. 336, No. 338 (autopsies, time of death).
- Moshe Schick, *Maharam Schick* *Yoreh Deah*, No. 347, 348, and No. 145 (autopsies, abortions).
- Rav Casim Ozer Grodzinski, *Archiv* Part III, No. 72:3 (abortions).
- Rav Yechiel Yaakov Weinberg, *Sivdei Eish*, Part III, No. 127 (abortions).
- Rav Mordechai Leib Winkler, *Levush: Mordechai*, *Choshen Mishpat* No. 39 (abortions).
- Rav Shilo Refuel, *Torah She Beal Peh* Vol. 14, pp. 108-112, "Individual and the Group in Saving of Lives."
- Rav Avraham Yitschok Hakohen Kook, *Mishpat Kohan*, *Hilchos Melachim* Nos. 142-148 (halachic basis for state and army, individual vs. group in saving of lives).

IN MEMORIAM

PERYN SETH COMINSKY
Jan. 28, 1952 - Sept. 20, 1980

The essence of a man can never be understood in terms of fragmented data pertaining to the life he lived. It can only be understood in a holistic sense, in a dynamic sense, as a moving, vital force which emanates from him toward all human beings, and is felt and internalized by those who know and love him. This essence, then, is the spirit that keeps him eternally living in our hearts.

Although Peryn Cominsky's stay on earth was very brief, he somehow understood the meaning of life and the role he was chosen to take. He seemed to know the precious ingredients needed in his relationship to mankind. His individuality, coupled with his courage to do what he believed was good, brought him to a level of humanitarianism that transcended much of the superficiality and materialistic conformity of our day.

He was a good friend who appreciated and recognized the contributions that others made. Not only did he become totally involved in his own interests, but was equally involved in the pursuits and achievements of others. He was wise enough to know that a good sense of humor was a universal quality, which earned him the love, warmth and respect of so many who came to know him. His determination to make people happy was a way of life.

Such is the essence of Peryn Cominsky, beloved husband, son and brother, whose spirit and love will live in our hearts forever.

(ובהא ענינא יש להסתפק במקשה לילד אם מותר להרוג את הולד עיי נכרי ראינא רבאיסור אחר מוטב יותר לעשות עיי נכרי דאמירה לנכרי שבות וכשי"ב בשאר איסורין יהוא איבעי ולא איפשטא בביי מ צי ורעת הראב"ד ז"ל דשרי לגמרי ואפי' להחולקין מי"מ קיל טובא) מי"מ ב"ר עדיף לעשות עיי ישראל דכי"ג הרי נהרג על העובר ואי"ב ז"ל דלגבי ב"ב עובר חשוב נפש גמור וביין דכל ההיתר משום דהוא קצת נפש עיי"ב גם קצת רודף ניתן לדחות איסור הריגתו במקום מקצת רודף וצ"ע.) ולפי האמור יש ליתן טוב טעם למי"ש בסי' חסידים דמותר להזייל כדי להנצל עיי"ז מלבא על הערוי ועיי"ש והוכח באחרונים וז"ל רהנה איסור הזייל הוא מער שפיר כשי"ש הוה"ק דאישיר דמין סגיאין ולבאו קי הא אין ישראל נהרג על העוברין וכאן אפי' עובר ליכא וצל מי"מ קצת נפש הוא ואיסורא מיהו אויבא בניל והנה בסנהדרין עיי' דהרודף אחר הערוי גיי"כ חשוב רודף וניתן להצילו בנפשו וכן הרודף אחר הובר בדיאי' התם ואי"ב כיון דעיי' זרעו הנמצא בגופו תוקר כלבו אש התאו' לבא על א' מן הערויות הוי להו חלקי זרעו כמו רודף דמותר להרוג אפי' נפש שלימה כדי להנצל מן הערוי אך ד"ל חלקי זרעו ל"ה רודף גמור כיון שאין פועלים בבחירה ורצון רק בכוח הטבעי שכס ורומה למקשה לילד דהעובר ל"ה רודף גמור כיון שאינו פועל בדעת שלימה וברצון בחירוי רק בהכרח הטבע ומשמאי קרפי לה (הטבע בגימטריא אלקום כידוע) אך לפי האמור אפי' היכא דלא הוי אלא קצת רודף מי"מ מותר להרוג קצת נפש וכאן גמ' דל"ה אלא קצת נפש וגרוע מעוברין ושפיר מותר שפ"ד דזרע כדי להנצל מערויות מטעם רודף ונכון בס"ד.

(ואחר כ"ז יש למקפק ברברי כי לפי הנראה מד' הוה"ק איסור הזייל חמיר משפיר דהרי ב' רעל כל עבירות מועיל תשובה לכר מחטא הנ"ל משמע רעל שפיכת דמים גיי"כ מועיל תשובה ועל חטא זה אי"מ תשובה ואם נימא דאין כזה רק מצד הורג עוברין אין ה"ה זה חמיר מהורג נפש גמור. ובמק"א דנתי לפי המבואר בעירובין י"ט. רהבא על ארמית משכא ערלת' ולא מבשקר ל"ה היינו שנסתלק ממנו צורת יקירי ובארתי במק"א דאין הפ"י כפשוטו שמושכת ערלתו בגשמיות הנה סברה משמאי קרפו לה גראה שהיא שאין העובר עושה מעשה ריפיה כדי להרוג את אמו אלא הוא יוצא ממעי' לאור העולם וממילא נעשית הרריפה. והנה הא רמצילים נרדף בנפשו של ה"ה הוא דוקא כעושה מעשה ריפיה, אבל בשאינו עושה מעשה ריפיה אלא שהריפיה נעשית ממילא אין דין מיתה על הרודף. אבל ס"ס ידאי שמציאות ריפיה ישנה כאן.

ואי"ב מאחר שהא"ב דיא נפש שלימה והעובר הוא רק מקצת נפש יש מקום לומר שחיות האב עושה מחיות העובר שהיא חיות שלימה וחשובה יותר. אם למשל היה צריך לבחור בין הצלת האם להצלת העיבר ודאי שהיינו מצילים את האם שיש לה חיות שלימה, וזו סברת הגריי פ"ק ז"ל, אלא שלחוד סקצה נפש במקום ועשה לזה אמרונן מאי חיות וכי.

אבל אם מקצת נפש רודף את הנפש השלימה הנה מצד ריפיה' סתמכת האם אז דאי שראוי להרוג את העובר שהרי כמציאות הוא הרודף, ומחמת זה השאלה היא לא מאי חיות, שהרי ודאי שיש טעם וסכרא יותר להרוג את העובר, אלא שמאיה טעם נציל את אבא עיי הריגת העובר, ומה קדימתה ביחס לעובר, עיי' אמרונן קורמת להעלה בטה' שהיא נפש שלימה והעובר רק מקצת נפש, וזה צירוף רטבא שמקצת רודף שהוא מקצת נפש הרודף אחרי נפש שלימה נהרג. (שא"ר)

הגאון רבי צבי פרומר מקוה יגלוב וצ"ל הי"ד

בדין המתת עוברים

ע"ד השאלה באשה שנתעברה זה כששה שבועות והרופאים אמרים שהיא מסוכנת אם ננית שימלאו ימיה ללדת ותלד אם מותר לעשות פעולות להמית הולד במעי אמו כדי שלא תלד

תשובה. בסופ"ו דאהלות האשה שהיא מקשה לילד מחתבין את הולד במעי' ומצויאין אותו אברים אברים מפני שהיו קורמין לחייו יצא רובו אין נוגעין בו שאין רוחין נפש מפני נפש. ובש"ס סנהדרין עיי"ב: ארי"ה קטן הרודף ניתן להצילו בנפשו קטבר רודף ארי"ה התראה ל"ש גדול ל"ש קטן איתיבי ר"ח לר"ה יצא ראשו אין נוגעין בו לפי שאין רוחין נפש בפני נפש ואמאי רודף הוא שאני התם דמטמין רדפי לה. משמע דלמסקנת דש"ס דמקשה לילד אין העובר חשוב רודף דמשמאי רדפי לה והוא דכרישא מחתבין את הולד במעי' לאו מטעם רודף הוא אלא משום דישראל אין נהרג על העוברין. אך ברמב"ם פ"א מ"ה רוצח ובשו"ע ח"מ ס"י תכ"ח כ"י נס ברישא הטעם משום רודף ובג"ר העיר זה בתוס' דעק"א סופ"ו דאהלות ולבאו הוא נגד מסקנת הגמ' הנ"ל וכי ז"ל ואפשר משום דכי"ג נהרג על העוברין אף שישראל אינו נהרג עיי' צריך לטעם רודף אף דמשמאי קרדפי לה עכ"ל ואנו ארחיב הדברים קצת רלעולם גם עובר קצת נפש הוא דהרי חו"י דבי"ג נהרג על העוברין עוד רא"י ז"ל ממוז"ל דחשיב כאלו שופך דמים בדיאי' בנדה י"ג ובה"ק גיי"כ כי ראישו דמין סגיאין ואם זה חשוב שפ"ד כשי"כ בעוברין אך דל"ה נפש גמור. (ואולי דומה לחצי שעור ראסור מה"ה וכעיי"ז כי רמב"ן בסה"מ"צ מצו' שני"ג לענין קריבה דערויות דאסור מה"ה כמו ח"ש אעיי' דאינו חוצ"ש בכמות רק באיכות וה"ה דכוותה) וז"ל סברא דמשמאי רדפי ל"ה היינו דל"ה רודף גמור מי"מ קצת רודף תשיב עיי"ב בלא יצא רובו דלא הוי אלא קצת נפש הורגין אותו מצד חיותו רודף"י אבל ביצא רובו דהוא נפש גמור אי"א להורגו רק כשהוא רודף גמור ולא כהך דמן שמאי רדפי ל"ה דלא הוי אלא קצת רודף וכעיי"ז כי (הראב"ד) בסי' תמים רעים להראב"ד ז"ל ס"י קע"ה דובא באגלי טל מ' טוחן ס"ק ל"ה אות ו' דהא דגיטין ט: דהקנת בית באיני כותבין עליו אונו ואפי' כשבת אעיי' דאמירה לנכרי שכות משום ישוב אי"י לא גזרי' כ"י רבנן, וכי דכיון רכיבוש איי דוחה שבת אפי' במלאכד גמורה. עיי"ב גם בקונה בית באיני שהיא קצת כיבוש דוחה שבת עכ"פ כשבות שהוא מקצת מלאכה עיי"ש. הנה דיליף הראב"ד ז"ל מדכיבוש גמור דוחה מלאכה גמורה ה"ה ומקצת כיבוש דוחה מקצת מלאכה והיי"ל מדרודף גמור דוחה נפש גמור הי"ג מקצת רודף דוחה מקצת נפש.

אולי אפשר לבאר דבריו לפי סברת הגריי פ"ק כשרח נובלית חו"מ ס"י גיט שהיו והעובר אינו נפש שלימה חרונים אוחו כדי להציל את אמו. והנה עליו הנכ"י שלא שטענן שחודר לחייו את הטרופח כדי להציל את השלם וז"ל שבאמת בסברת מאי חיות שרמא והאי כומק נפי אמרונן גיי"ב שאין חי השלם דשוכים יחור מזוי הטרופח. ואי"ב מאי חיות שחורג את הטרופח שיהרג השלם

אמנם לא ארע הרודף אחר חברו לסכנו (ולא להורגו) אם ניתן להצילו בנפשו, ועי' באבני נור וי"ד ח"ב סוף סימן של"ב דמסוכן לאו היינו אמרוהו למיתה עיי"ש ואי"כ רודף אחר חברו לסכנו לאו היינו רודף אחר חברו להורגו, ונלע"ד ראי' לאבני נור מרא"ש יומא פ' יוהאי"פ סי' י"ג וי"ל כ' התוס' הא דקאמר השי"ט חולה אומר צריך אני היינו שאומר שהיא ירא שאם לא יאכל שיכבדו חליו ויהי מסוכן למות וכו' אלמא רוקא משום ט' מיתה מאבילין אות' עיי' וי"ל דתומרא גדולה הוא ואת בטי' נפשות שאין לך רופא שיאמר אם לא יאכל שמא ימות אלא הרופא ריכו לומר אם לא יאכל אפשר שיכבדו חליו ויסתכן ואפי' לספרים שבתוב בהם או לא אכילנא מיתנא אין ללמוד מזה רדוקא בטי' מיתה מאבילין אותו דלישנא דמיתנא לאו דוקא וכו' עיי"ש הגה מפורש איפוא ברא"ש רא"פ דליכא ט' מיתה רק ט' סכנה מאבילין ומסוכן לאו היינו אמרוהו למיתה, ונ"ד הרופאים אמרו שאם הלך תסתכן ויש להסתפק אם כה"ג חשוב רודף וניתן להצילו בנפשו.

והגה מש"כ הרא"ש דגם על ט' סכנה מחללין שבת ויוה"כ אפי"כ דליכא ט' מיתה (והטעם משום דרוב חולים לחיים וסתם אמרו משמע מזה המירי אפי' בחולה שיש בו סכנה ועיי' ס"ל להרא"ש דסי' סכנה ל"ח ט' מיתה) ולכא"י ק' כיון דליכא ט' מיתה ל"ח פקו"י ולמה ידחה שבת ונראה טעם הרב דהנה בחולין ל"ח מסוכנה ממאי דרשי' ואנאי תיסק אדעתין ואיסידיא דכתי' זאת החי' חי' אכול שאינה חי' לא תיכול עיי"ש הנה דמסוכנת ל"ח חי' אפי"ג דגם בכלל מיתה אינה כראי' התם בתי' הכי דכתי' וכו' ימות לאחר מיתה הוא דקרי' רחמנא נבילה וכו' מי"ג גט חי' אינה ובעיי"ז בחולין קב"א: יצאה מבבל חי' ולכלל מיתה לא באה, ובין רהא רמזולין שבת על סכני' ילפינן מדכתי' וחי' בהם ולא שימות בהם ודי"ה רילפו שלא יסתכן בהם רכל שמסתכן לא הוי בכלל, וחי' בהם וזה ג"כ דוחה שבת שהי' חי' גמור ולא מסוכן וז"ב, ולכא"י ק' עיי' רהא איכא עור לפנותות ביומא פ"ה. לפיקני שרדי"ש ור"ש בר מנטיא יליף מדכתי' ושמו בניי את השבת חלל עליו שבת א' כרי' שישמור שבתות הרבה וטעם זה ל"ש רק בפקו"י ממש ולא במסוכן שרובן לחיים וסופו שישמור שבתות הרבה ואפי' בשעה שמסוכן חייב בכל המצוות דאפי' גרסא הרי הוא כחי' לכי' ולכל מצוה האמורות בתורה וכשי"כ מסוכן. אמנם הרי מסקינן התם ביומא פ"ה: דלכלהו אית להו פירכא לבר מדשמאל דרדי"ש וחי' בהם ולא שימות בהם וטבא חרא פלפלא חריפתא ממלא צני דקרי' עיי"ש ולשמאל אי"ש הא דסכנה רדי"ש אף דליכא ט' מיתה.

ולפי"ז יש להסתפק ברודף אחר חברו לסכנו אם ניתן להצילו בנפשו דבסתהדרין עיי"ג. ילפינן רודף וניתן להצילו בנפשו מקרי"ח מנערה המאורסה מה נערה המאורסה שלא בא אלא לפוגמה אמרה תורה ניתן להצילה בנפשו רודף אחר חברו להורגו עאכ"ו ובי' עונשין מה"ד דבי' רבי תנא הויקשא הוא דכתי', כאשר יקרי' איש על רעהו ורצה נפש וכו' עיי"ש והנה לפי תקו"ח חי' מקום לומר דאפי' ברודף לטבן את חברו ניתן להצילו בנפשו רסו"ס שייך הקו"ח מנערה"מ שלא בא אלא לפוגמה קו"ח בנא לסכנה (וגם זה אינו מוכרח דאולי לפוגמה חמיר מלסכנה וחו' דגם אין לו תקנה והשאר לעולם כפגמה משא"כ סיכון רוב חולים לחיים

רמאי פיסקא דתמיד עושות כן אך הפי' שגורמת שיסתלק ממנו אור קדושת הכרית זיוו וזהו וזהו קרישטו המזוהר על כל איש יהודי אשר לא פגם הצלם אלקים שלו וחזר לו טומאת הערלה, ומראהו רע כאשר בתחלה כטרם היסר ממנו עילתו, ואף שבטבע נשאר מחול מי"מ ברוחניות דינו כערל ואין הערלה קרדי' אלא על שם העכו"ם כדאי' בנדרים ל"א: וכיון שנסתלק ממנו צורת יהודי עיי"כ לגבי פעולה זו דינו כנכרי בעין שבי' תוסי' כ"מ מ"ח: כד"ה בעושה עיי"ש ובי"ג תרתי אתני' ב"י א' דכי"ג נהרג על העוברין הבי' דבנכרי ל"מ תשובה כדאי' במדרש האוינו. ועיי' בחטא זה ל"מ תשובה אחי"כ מצאתי כדע"ד דף פ"א וי"צו דבועל ארמית דמטבא עדלתי ולא מכשקך לי' דינו כנכרי ולא בישראל עיי"ש והוא ראי' לדכרינו. ואף דבעורובין י"ט. אין כן רוקא על בועל ארמית וי"ל דכל מו"ל דומה לזה דשידין וליילן נטלי' מוני' היאוכתא ואלילדין מינייהו ע' וז"ק בראשית דף י"ט: ודמי' לכוועל ארמית) גם מצאתי דבר הידוש בסי' באר הגולה שבי' דמו"ל נרוע משאר שופך דם דכל הורג אדם ל"ח מבעל הוי' רבבר יש לו הוי' רק שמכטל משך הוי' משא"כ מו"ל מכטל כל ההוי' מעיקרו ראינו מניחו להתהוות כלל, עור ב' רמשום שאינו עדין בפועל רק בכזה עיי' ל"ח שופך דם אדם פרטי רק שופ"ד כללי ועיי' חסור זה הרבה משאר שפי"ז ולפי"ז יש לרחות דכרינו הגיל).

ונשוב לני"ד וכיון דנתבאר ברמב"ם נשוע דכל היתיר להורג העובר במקשה לילד הוא מצד רודף אי"כ בעינן שכבר יהי' רודף בפועל והיינו במקשה לילד שאו העובר רודף בפועל בכוח הרחצה שלו וגורם שתסתכן אמו עיי"ז או מותר להרוג העובר משא"כ בני"ד דעתה אינו רודף ואף אם נאמן לדכרי' הרופאים שבסוף תסתכן נמצא שהעובר עומד להיות רודף לא נציינו כמי' שעומד להיות רודף שהי' מותר להורגו עתה על שם סופו (ובודאי אין ללמוד מכן סורר ומורה שנהרג עיי"ס דמחירוש לא גמרינן) ואפי' בהורג את הנפש ושחט בו רוב שנים ואמרוהו למיתה נראה דאינו חייב מיתה עד שימות הנרצה ועתו' גיטין דף ע' ד"ה חיישי' שמו הרוח כלכלתו דוקא בגלות חיישי' להי' טעמי אבל כמזיד לעולם חייב, היינו לאחר שימות אבל קודם שמת נראה דפשוט דאפי' בשור הנסקל מכואר בבי"ק מי"ב: ברשי' ובש"ס ראינו חייב מיתה עד שימות הנרצה ולי"א אמרוהו למיתה עיי"ש, ועי' במלחמות ה' סו"פ כיצד הרגל דלענן קטלא לא אולין בתר מעיקרא וכן מפורש בתוסי' סנהדרין ע"ד. דאפי' אמרוהו למיתה אין הורגן כ"ז שהוא חי הנה רלא מחייב עיי' סופו. ואפי' לרשב"א סופי"ב רבי"ק דמכואר שם דבאמרוהו למיתה חייב מיד כל שלא סייע אחר בגמר מיתתו עיי"ש היינו בשכבר עשה האיסור אבל ברור ופשוט דכ"ז שלא עשה האיסור אי"א לחייבו אף שברור שסופו לעשות עבירה ועי' משוכב נתיבות סוף סימן ג', אך יש לדון כיון דבלאי"ה אינו רודף כרצון בחייו רק בטבע כוח הרחצה שלו וי"ל דכל מה שגזיל והולך כמעט אמו ומתקרב לשעת לידה שאו יהי' רודף בכל רגע חשוב רודף גם עכשיו ודידיפה אריכתא הוא מהחלל הוויימו עד שעת לידתו בין רבכל מה שנשלם צורתו יותר מתקרב יותר אל הרדיפה והיינו לשעת הלידה דאין חלוק ברודף אחר חברו אם קרוב אל הנרדף או רחוק ממנו אפי' עשר פרסאות כל שיועיק ברור שרדף אחריו אבי' ישנוגו והרגנו רודף חשוב וניתן להצילו בנפשו.

דעובר ירך אמו אך אם נימא דהרמב"ם קאי על עובר שכלו לו חדשיו י"ל דאז שפיר שייך מה חיות ואע"ג דישראל אינו נהרג על העוברין מ"מ לענין חשיבות י"ל דכבר יש לו חשיבות שלם כיון דכבר נמטר כל צורתו והשא הוא דאחיד באפי' ואפשר שייך ב"י ג"כ מה חיות דדמא דירך סומק טפי גב אמר לי ח"א בשם ס' בית יעקב דבכלו לו חדשיו ל"א עובר ירך אמו הנד דכבר יש לו חשיבות לעצמו אך י"ל דהא ראצטריה לטעם דמה חיות הוא משום דשפי"ד לא דמי לאירך ב"י עכירות ג"ע וע"ז ראמרו' בהו ג"כ יהרג ואל יעבור דהתם אם יהרג לא ימיו נעשה איסור ע"ז וג"ע. משא"כ בשפי"ד שאומרים לו הרוג את פלוני ואם לא נהרג אותך סו"ס יהי נעשה איסור שפי"ד דהנכרי שיהרוג אותו ג"כ יעבור על שפי"ד דגם כ"נ מצוה ע"ז וכיון דסו"ס עבירה נעשית הי' מקום לומר ולא נימא בזה יהרג ואל יעבור וע"כ הוצרך לטעם דמה חיות דדמא דירך סומק טפי דלמא דמא דהאי גברא סומק וכ"מ ברש"י פסחים כ"ה: סוד"ה מאי חיות וכו' דלמא נפשו של זה חביבא טפי עליו גמצא עבירה נעשית ונפש אבודה עכ"ל וכ"ז בשפי"ד דלמא דסו"ס עבירה נעשית אבל באשה המקשה לילד דאפי' אם תסתכן האשה מ"מ לא יהי בזה עבירה נעשית אצל הולד דהא רלאו ב"ח הוא. שנית דאינו עושה כ"צוין בחידיי מעצמו ומשמיא הוא דקדרפי לה ואם נהרוג את הולד יהי נמי איסור שפי"ד כודים ר"ל רבזה יהרג ואל יעבור אפי' בלא הטעם דמה חיות. ותו דבבב"מ פ"ה סוה"ת כתב דאין עיקר הטעם משום מה חיות.

אמנם כ"ז אם נאמין לדברי הרופאים נכרים (א"י לרופאי זמננו אשר רוכן אין שומרים ש"ק ודינם לענין נאמנות בנכרים) שאומרים שהוא סכנה אם תלד אבל יש ברין זה מבוכת גדולה וכונ"ד ס"י קפ"ז ס"ה דאין להאמין לרופא נכרי רק במקום שיש רגלי' עיי"ש ובפתי"ש שם סק"ל שחשב הרבה מאד מספרי אחרונים המרברים בענין נאמנות רופא נכרי וכשם החת"ם כ"י דלא סמכי ארופא נכרי רק כפקו"נ למשו' ס' ומשום דס' נפשות להלל וא"כ בניד תלי כב' טעמי ההיתר שכתבתי דלטעם הראשון משום דחשיב דורף דמסתמא כוונת הרופאים שיש חשש פקו"נ יש להסתפק בני"ד אם להתיר ג"כ משום דהוי ס' פקו"נ א"ד יש מקום לומר דכיון דמטעם דורף קאחית עלה אין להתיר רק בודאי פקו"נ ובוראי דורף רל"א בזה ס' נפשות להקל דארבא נימא לגבי דורף ס' נפשות להקל ובודאי מי שאנו מסופקין עליו אם יורף אתר חברו להרוג או לא אסור להרוגו מס' אך לפ"ז נצטרך לרהוק דהמקשה לילד שמחתכין את העובר שבמע"י הוא ודאי פקו"נ ואם יש או"ה ס' אילי תחי' גם כלעדי הריגת הולד אסור להרוגו ודוחק לפרש כן סחמות המשנה וצ"ע בזה. ולטעם השני הבניד שלא כלו לו חדשיו אי"צ לבא כלל מטעם דורף ודאי מותר גם מס' פקו"נ אמנם בלא"ה לבי נוקמי בנאמנות הרופאים בניד ר"ל דאין נאמנים רק על דבר שהוא בזמן ההי' כגון כרואה מחמת תשמיש שאומרים שנתרפאיה המכה אבל לומר על העתיד שתסתכן בלידה אין לנו שנאמנים ודאי כ"י הראב"ע בפי' משפטים שאין הרופאים יודעים בחולי שבפנים כלל רק בחולי שבחוץ ומי לנו גדול בכל חכמה כהראב"ע ז"ל ובש"כ כש"ב שאין להאמין להם על העתיד וכש"כ בענין זה שהוא א"י מוג' מפתחות שהם בניד של הקב"ה ולא נמסרו כיד שליח כרא"י בתענית ב' ואלו הן מפתח של גשמים מפתח

ותשוב לאיתנה במקום) אמנם כיון דמסקינן דצריך היקישא ובקרא בת"י ורצחו נפש ובוראי מסכן את חברו לאו בכלל רוצח הוא והמסקנן את חברו יחוד והבדאי ודאי אינו חייב מיתה ואפי' העושה את חברו גוסס ולא מת פטור ממיתה כדאי בסנהדרין ע"ח. ובתור"ה בגוסס.

עוד יש לדון לפמ"ש לעיל בדעת הרמב"ם והשו"ע דהא דרורף ניתן להצילו בנפשו היינו לפי ערך הרדיפה דאם הוא יורף גמור מותר להרוג נפש גמור ואם הוא מקצת יורף אין היתר רק להרוג מקצת נפש. ודון מיכה ומינה רכיון דאינו יורף להרוג רק לסכן אין לנו היתר להצילו בנפשו של יורף ולהרוג דאין לנו היתר לעשות כהרורף יותר מאיכות הרדיפה.

אמנם כפי הנראה כוונת הרופאים היא שיש חשש פקו"נ ממש כשתלד ולא סכנה לכר הסכנה לכר בכל יולדת איתא כדאי בשו"ע ס"י ש"ל סעף א'.

עוד י"ל דהא דהמבואר בשו"ע דמקשה לילד שחותכין העובר שבמע"י צריך לבא מצד דורף היינו בעובר שכלו לו חדשיו וגם י"ל הא דכ"ג נהרג על העוברין היינו בכלו לו חדשיו רלפ"י לה בסנהדרין כ"ז משופך דם האדם כאדם וכל זמן שלא כלו לו חדשיו לאו אדם הוא כלל ודוקא בכלו לו חדשיו נחשב קצת אדם החדשים גרמי יכן מצינו בחולין ע"ה. רל"י"ב כן ט' אינו יתיר בשתיית אמו החדשים גרמי למהו ולד לעצמו. ובהו אי"ש הא דמבואר ברמב"ם בתורה"א הובא ברין פ' יוה"כ במשנה דעוברת שהריחה דהא דמקשה לילד חותכין הולד אבר אבר אי"צ לבא מטעם דורף רק משום דמותר להרוג את העובר ואין בו איסור כלל עיי"ש ואלו מרמב"ם ושי"ע מבואר דצריך לבא עלה נכזה דורף ולפמ"ש אי"ש רבמשנה סתם שנינו וקאי כין בכלו לו חדשיו ב"י בלא כלו לו חדשיו וכלא כלו לו חדשיו אי"צ לבא מטעם דורף כלל ואפי' כ"נ אינו נהרג על עוברין כאלה ע"כ כ' הרמב"ם הטעם משום דכעובר אין בו משום הצלה נפשות אבל הרמב"ם והשו"ע בקשו ליתן טעם גם על כלו לו חדשיו (ועי' יד אפרים ומדח"ש בשו"ע א"ח ס"י ש"ל על מג"א ס"ק ט"ו שכתבו דהא דמקשה לילד חותכין העובר אבר אבר מיירי אפי' בכלו לו חדשיו ולעני"ד כן מוכח מסיפא דקתני דא ראו אין נוגעין בו ואי בלא כלו חדשיו נפל דוא ולי"ש אין דוחין נפש מפני נפש וע"כ דאפי' בכלו חדשיו מיירי) ע"כ כתבו הניצנים משום דורף וכמ"ש לעיל דכיון רלא הוי אלא קצת נפש טגי בקצת יורף למשרי הריגתו. וא"כ בניד דמיירי בלא כלו חדשיו עדיין ואי"צ לבא מטעם דורף ע"כ אפי' אינו יורף עתה וגם אין סופו להיות יורף נמנר להרוג אלא לסכן מותר לחתך הולד לצורך הצלת אמו.

שוב הראנו ח"א בהגהות מלא הרועים סנהדרין כ"ז: שנסתפק בזה בהא רב"נ נהרג על העוברין אם הי"ד הכלו לו חדשיו עיי"ש.

עוד יש לדון דלכאורה ק' למה הוצרכו הרמב"ם והשו"ע לבא מצד דורף במקשה לילד שמחתכין העובר כמע"י תיפול כיון דהא דבשפי"ד יהרג ואל יעבור הוא מסכרא משום מאי חיות דדמא דירך סומק טפי וכו' וכאן ודאי דמא דאשה סומק טפי שהוא נפש שלימה והולד אינו רק עובר שאין לו חיות שלימה כפי"ע

בדין הריגת עובר

בעה"י אסור"ח סוכת תשל"ז

זנה בדבר הריגת עובר בטני אמו בישראל
מפורש בתוס' סנהדרין דף ג"ט ד"ה ל"כא
דאמר בפשיטות באיסור רציחה מצום דליכא
טידעם דלישראל עדי ולעכר"ם אסור, וכל
כך פשיטא להו דהוא אסור ובאיסור רציחה,
עד שהקטן לפי מה שהיו סבורים בקדושתם
ובתירוץ ראשון דבעכר"ם אסור להרוג את
העובר להציל את אמו איך מותר זה בישראל,
והוצרכו לתרץ דהוא משום דבישראל איכא
מצוה להרוג כדי להציל האם וכפי כלם להציל
מה באותו הדבור בדבר שהוא מצוה לישראל
לא אמרינן הני איכא מידי, ואם לא היה זה
מאיסור רציחה מבי אלא איסור בעלמא
וניתא שכיח טעמי"ם אסור לישראל גתקיים
המי איכא מידי, כדמסתמך לכאורת תוס'
תולין דף ל"ג ד"ה אחד במה שתירצו על מה
שישראל לא ואכר בלאי דאבר מן החי
בבהמות טמאים אפי' אסור באיסור לאו
משום דבישראל עכ"ם אסור באיסור לאו
דבהמות טמאין, ואפי' לר"ט דליכא הלאו
דאמה"ח לישראל אלא בבחמה שהורה ולא
בתיות דעפשות טהורות תירצו דהוא משום
דעכ"ם נאסרו באיסור אינה ובוחה אף שהוא
רק איסור עשה, הרי לא היה שום קושיא
דהא כל איסורין נידחין משום פסיה גמ'ש
מקרא דוחי בהם שלכן נדחה האיסור דהריגת
עובר מטני ס"ג דאף גזל ואמה"ח תאסורין גם
לבני גזל הותרו לישראל בשאיכא בזה פ"ג,
ול"כא בזה סתייה לכללא דמי איכא מידי אף
אם נימא דלבני גזל לא הותרו תאסורין משום
ס"ג מיכוס דלא כתיב ביה חיי בהם כדהיו
טובין החוסי בקדושתם בטמאין דף ע"ד
ד"ה בן גזל, שלכן לא הכיאו החוסי שם ראיה
מה דדחור לישראל דחור גם לבני גזל מטעם

מי איכא מידי, לא רק להרמב"ם רס"ב משבת
דאיסורין נחשבו דחייית אצל ס"ג אלא
אף אם נימא שגחשבו הוחרה גמי אין זה
סתייה לכללא דמי איכא מידי לאמר דאיכא
טעם מצינות ישראל מקבלי החורה, כדפרש"י
במגלה"ק שם ד"ח סברא דכתב דמי אסר
רחמנא לעבור על המצוות פשוט דיקרת בעיניו
נשכח על ישראל והכא נבי דרצח כיון דסיף
סיף איכא איבוד נשמה למה יהא מותר לעבור
הלכך דבר המקום לא ניתן לדחות, ובדאיכא
טעם ליכא כללא דמי איכא מידי כהא דמתרץ
גמ' בפינת תואר דלישראל עדי ולעכר"ם
אסור משום דלאו בני כבוש נינהו ובגזל
פרות פטור"ם משום דלאו בני מחילה נינהו,
אלא הוא משום דמכרי תוס' דאיסור הריגת
עוברין לישראל הוא נמי מדין רציחה אך לא
נאמר איסור זה לישראל כשהוא להציל את
האם שא"כ הקשו שפיר דמאחר דבעי"ם אסור
להרוג תעובר אף להציל אך הוא מותר
לישראל, והוצרכו לתרץ דמיכוס שהוא מצוה
לישראל ליכא האי כללא.

וגם אף אם נימא דאין להכריח מקושית
התוס' דליכא חיי בהם אלא בישראל, משום
דהאי"נ דמה שתירצו שם דגם לבי"נ דחור
האיסורין שלהם מפני פ"ג, והקרא וחי בהם
דהוצרך לכתוב בישראל לדחות איסורין משום
פ"ג הוא כי היכי דלא ניליף שאר מצוות מרצ"ב
ונערה המאורסה, שהוא תירץ דחוק מאד
דהא בצטרך למצוא צריכיהא לגי העבירות
דהרגו ולא יעבור כדי שלא יהיו שנים ושלישה
כתובים הבאים כאחד, וגם הא לא שייך זה
אלא לטעם ר' יתרו אפי' שמאל מקרא דוחי
בהם ולהתנאי שהיא גי"כ מקראי בימא דף
פ"ה, אבל לר' שמעון בן מנסיא דהא מסברא

של חיי מפתח של תהיימ עיי"ש ואיך יהי להם וריעה בדבר שלא נמסר ליד שליח
אלא הקב"ה בכבודו וכעצמו עתה ומושיע בעת המצטרך, ובדאי אינו דבר טבעי
כלל והוא דבר הלמוד מענינו כמו מפתח של תהיימ שאינו בטבע כלל, וכן גשמים
אינו בטבע כלל כמ"ש בפר"ד ררוש ב"א, בשם הרב מהר"ש יפה שהכריח
שהגשמים הם מעשה נסים נמנה שאינו מתנזר על אופן אי' בכל שנה ושנה בזמן אי'
כענין הדברים הטבעים אבל כא בזמנים מתחלפים ובפנים שונים ובדרך פלא
שאינו נהג תמיד מנהג אי' ולא בדרך טבעי שאחר שנפסק זמן רב זכור היובש לא
הי' ראוי לחזור האוויר להתחלחל פעם אחרת ולהעלות ארס הנה זה ממה שיורה
שאין הוויית המטר בזמנים מתחלפים אלא ברצון רוצה עב"ד היה למפתח של חיי
אינו בטבע כלל רק דרך נס ואין בזה ענין לרופאים. איכרא ריש לדחית רכונת
חשי"ס שמפתח של חיי היינו להפקד בהריון וכן נראה מן הקרא דמייטא גבי רחל
ויזכור אלקים את רחל ויפתח אי' רחמה.

אמנם בזה"ק פי וירא ק"ח: כמדרש הנעלם מבואר להדיא דגם הלידה הוא
בכבל מפתח של חיי שהוא כיר הקב"ה רוק ותשבח.

במסר עיי"ר חזונה ארליך ג"ל.

כידים, אם ירצה לקיימו יהיו רשאי גם לחלל שבת, שליכא ענין כזה כלל בכל תולד שבת המותר להצלת נפש הוא חיוב ולא רשות, וא"כ הוא כמפורש גם בחוסי נדה שאסור להרוג עובר דלכן מחללין עליו את השבת, ואף בשביל עובר שבטעמי האם הא מחללין שבת ומטילא ברור שאסור להורגו ומצאתי בגמרות הרמב"ם שכתב אינו מודיק לשון דמותר להרוג דמאן הוא דשרי להרוג את העובר בלי טעם אפי' דאין זהיר עליה, וכונתו דאף החוסי סברי דאסור ובלא דיוק נכתב חיבת טוהר, אבל לא שייך שלא ידיוקו לכתוב בלא טוהר דין שיקר ולקטל אלא הוא ספור ספור מאיזה מעתיק וכדמסכתו זה מראיית החוסי מנוסס לבר שא"א להיות מותר שכתב הרמב"ם.

וכרמב"ם (פ"א מרוצח ה' טו) ספורש עוד יחד הריגת עובר הוא רציחה ממש, שהרי כתב טעם על מה שבמקשה לילד מותר לתתוך העובר שבמצייה כדי להציל את האם מפני שהיא כרוכה אחריה להורגו, הוא מהירי דחיבת תורה לכל ישראל להציל הגורף אפילו כנפשו על דורף אפילו כשהירידה הוא קטן ואף כשהירי באונס, הרי דסובר דאף דסטור הוא עכ"ל לענין תאסורו כרציחה ממש שלכן היה אסור להורגו אלא מתווב הצלה אף בנפש הרודף, וכדכתב הרמב"ם אחר שכתב חייב הצלת זו וחל"ת: ילא לתוס על נפש הרודף, לפיכך הורו חכמים שהיברה שתיא מקשה לילד מותר להתוך העובר, וכדאי בדיוק גדול כתב זה הרמב"ם למינקט שני טעמים דהוא דוקא מחמת שהעובר הוא בדין רודף, כמה שנקט לפיכך, שבכל מקום שאיתא לשון לפיכך ברמב"ם הוא בדיוק גדול שמדקדקין בזה כל רבוחינו מפרשי הרמב"ם, ואח"כ נקט לאסוקי כפירוש מפני שהוא כרוך אחריה להורגו, שדאי הוא רק בשביל זה סובר הרמב"ם מה שמותר להורגו, ואם היה שייך שיוזמן שהריגת עובר של אינו

אשה יציל נפש אחר שאינו רודף היה אסור להורגו, דמה ששטור על הרגתו במיתה אינו כלום להורגו בשביל הצלת נפש שהיו חייבין עליו מיתה כגא דפרסת הצלת נפש שלם כשאין הסרפה רודף, וגם טעום שהוא בדין יורג ואל: עברו כשאונסין לשלם להורג את הסרפה, וכן הוא להרמב"ם דין הרגת העובר עלכן דוקא מחמת שהוא רודף התייר חכמים, והברי תבל הם לומר שהרמב"ם לא דק וכתב טעם שיקר שליכא כלל ישעם האמת הוא מחמת שליכא אסור רציחה על עובר כשעדיין לא יצא ראשו אף שלא תזכיר כלל אמלן ברמז, וגם הוא ולול על כל פסקי הרמב"ם שבכל ספרו כשרמא כן עליו שהוא לא מדייק בזה אף להחמיר טעם האמת ולמינקט טעם שיקר אף כשנזנו לדנא.

ימה שקשה על הרמב"ם דאם נחשב העובר בדין רודף היה לן להתיר גם ביצא ראשו כדקשה ר"ח בבב"י (פנתרוין ע"ב) אלא צריך לומר כדתיירין ר"ח שאני התם דמנמיא קא רדפי לה ולא נחשב רודף וכדכתב גם הרמב"ם בהלכה זו ואם משתוציא ראשו אין נולעין בו שאין דחין נפש מפני נפש והו סבעי של עולם וכתב בכ"מ עהו פירוש על משמא קא רדפי לה שבגמ, שא"כ גם העובר שעדיין במצייה ולא תוציא ראשו נמי אינו רודף מטעם זה. היא ככל קושיות שלא אפשר אף לבזלום לתרץ שלא מבטלין דברי הרמב"ם בשביל שמוקשה להם לאלו הנאונים שאינם במדרגה לחלוק על הרמב"ם וידוען שהרמב"ם ידע לתרץ ולא יסתור דבריו בשביל זה וגם הנאונים נדחו שהיו במדרגה לחלוק על הרמב"ם ידעו עכ"ל שהרמב"ם ידע לתרץ אך סבברי שתירוצו לא נכון שהוא דחוק וכדומה, ובהלכה זו חזינו שאף תראב"ד וכל המעמינים שהיו ראוי לחלוק עליו לא השיבו עליו כלל הרי דגם הרמב"ד נצא המשיגים סברי שהוא מטעם זה ולא תוקשה להם כלל, אלא לריבוחינו אחירוי האחרונים רעק"א בתוספתיו על

כדי שישמור שבתות הרבה, ואף שפארשיי משמע דהוא ג"כ למדו משהו את השבת שמשמעותו יחדו בשבת או בקיום שמירת שבתות הרבה נמי הא עניוהו גם כל איסורין הוא מסבירא מאיר שגם לכל האיסורין שייך טעם זה דגם בע"ז וג"ע שייך טעם זה דאף שהן חמורין בתאסור הרי גם הקיום להרבה שנים חמורין, אך שיש לדחוק דכיון שאיכא קרא בשבת לדחוח בשביל טעם זה לפרשיי שחיא משמעות הקרא ובע"ז וג"ע איכא קראי שלא ידחו אף שאיכא טעם זה אמרנו בשאר איסורין שקילי משבת דג"כ נידחין בשביל טעם זה, עכ"ל אין זה דבר פשוט לתרץ כן ריתור משמע דהקראי נדחין שבת וכל איסורין משום פ"נ הצרכו מטעם עצמם, וגם הא תנינן דאף ר' ישמעאל רגם על ע"ז סובר דיעבור ואל יתרג נמי הוא מקרא דחמי בהם, אך במהרש"א כתב שברוצח ונצרה מאיססת מודה גם ר' ישמעאל שיהרג ואל יעבור לתוס' זה שכתבו יתרג ואל יעבור לכ"ע שהוא גם לר' ישמעאל, עכ"ל הוא ענין תודש שלכן אפשר דגם לדתיית איסורין פשים פ"נ סברי והוא כדי שלא יסתור כללא דמי איכא מיד, הרי בהריגת עובר להציל האם כתבו רמב"ם אסור דא"כ בהכרח שהוא כצד איסור רציחה עת לא נדחה, וא"כ כשהקשו דיהיה אסור בישראל נמי הוא בהכרח טעם בישראל הוא מצד איסור רציחה שא"כ ליכא קושיא, והטעם הוא מיטום דלא שייך שיהיה אסור אחר אלא איסור רציחה שמצינו שסאסר כב"ג מאיסור רציחה, ומה שבקושיות סברי בפשיטות דבטמ"ס אסור להרוג עובר להציל האם, אף שאמיקו בדף ע"ד שגם בעכו"ם נדחו איסורין משום פ"נ ומטילא עדי ערטי דגם ע"ז הותר להם, שכאי דאישטיט שב"ג אין מצווין על קידוש השם הוא משום דהוא איסור רציחה דאיסור אחר מיהו עדי לומר דא"כ הוי דחור משבצ מצות, וזה אולי מה שהטעמו בלשון קושיותם לכתוב אחר [כך] וכה"ג בעכו"ם אסור ביון

שהעותרו על העוברין דלכאורה לא ט"בן הא כל הקריאה היתה מחמת שבי"ג חזיתו על העוברין וכבר הוכירו דבשביל זה הם מקשים, אבל הוא לעצם על מה שפשוט להם דבב"ג אסור להרוג עובר בשביל פ"נ דתאם אף שכתב איסורין שלהן נדחו גם לבי"ג בשביל פ"נ, דהוא ממה שהותרו על העוברין מאימו איסור רציחה שאיסור אחר לא אפשר משום דוק ד' מצות אית להו, וכיון שהוא מאיסור רציחה הא אף שע"ז נדחה לבי"ג מפני פ"נ רציחה לא הותרה מטעם סברא דמאי חוית א"כ גם הריגת עובר אין לדחוח מפני פ"נ דתאם.

הרי מפורש בתוס' פנתרוין שישראל באסור ג"כ בהריגת עוברים באיסור רציחה, ואין לשנות מלשון החוסי בזה דף מ"ד ד"ה אינו שכתבו שני טעמים לשון מותר להרוג, דקושיותם את"ל דמותר להורגו בבטן אפילו מזה אמו ולא הוי כמנהג בקוממא אמאי מחללין עליו את השבת שמביאין סכין דרד דה"ר לקרוי האם, ובתירוצם כתבו דמ"ג משום פ"נ מחללין אפי"ג דמותר להרוג, דפשוט וכדור שהוא טעות סופר וצריך לגרוס את"ל דאסור תהורגו בבטן, שהוא ולא נכתבו דתייב על הריגת עובר כשנבר מזה אסור, ואח"כ בתירוצם צריך לניוס אפי"ג דסטור תהורגו, הוא טעות סופר הניכר דהא מסקו להביא ראיה מנוסס בידי אדם דהורגו פסור ומחללין עליו את השבת כדאמר בימא דף פ"ד, דאין מוהליבין בפ"נ אחרי הרוב, ואף שייך להביא ראיה מנוסס שהוא אסור באיסור רציחה לעובר אם נימא שהוא מותר שג"כ יהיו מחללין עליו את השבת, אלא מוכרחין לומר שהוא ט"ס ובעבור הוא אסור אך שפסור דלכן איכא ראיה דעל מי שליכא חיוב מיתה להורגו מחללין את השבת, וגם בלא זה אם היה מותר להורגו אין שייך שיתיה מותר לחלל עליו שבת, וכי חליל עבת תלוי בדבוצו של האדם דאם ירצה לא יציל וגם יתרגמו

כעין ודאי שהוא רודף וגם שטוש שאין חלוק לפי בין הולדה דאף הולדה שלפי דעת הרופאים הם נאלו שלא חיו שנים רבות בהם גדולים איזה ילדים במהלך הנקראת תיי סקס אפילו כשגודע עיי המייקוט בעובר שנחחדש שזה שחולד יהיה ולד כזה אסור כיון דלהאם ליכא סכנה ואינו רודף אין להתיר אפילו שהצער יהיה גדול מאוד וגם חילו האם והאב מזה, ובטעם זה אסרתי לתרופאים שומרי תורה שלא יצטוו בדוקה זו כי לא יהיה תועלת מה כי יהיו אסורים להפיל את העובר ויגרמו רק צער להאב ולהאם וגם יארע שילכו אצל רופא בכרי ואינו שומר תורה להפילו ונספא שיעברו על לפי.

ועינתי בחו"י ומשי"כ דחנסי ניה משמע דבלא עקר תולד מותר להריון היה זה מליצון מותר להריון, אבל הא אי"א לומר כן דאם מותר להריון לא היה שייך שיתחילו עליו שום וכדרכך בעצמן דלומר דמותר להריון ומותר לחלל שבת להגילו ודאי אין לו שחר וא"כ מוכרח לומר שהוא צדוק סופר בלעיל, ואף שהחנסי הא איינו כישבה על חמשבר וכתה דכבר עקר רבוה נאמר דמביאין סכין דרד רה"י לקרע חאם החו"י כתב שמשמע שמותר בלא עקר, אבל כיון דזה עכחבו שמיחר איירו בעקר שזה מוכרח שהוא שעות טובא אף החו"י, הרי שוב לא מוכר בחנסי כלל אופן שגם מותר ואין חוב דבהמשך דברי תמוסי איכא ב' חלוקים בעובר שחלוק שלישי הוא דבלא עקר מותר וזה הא ליכא כחנסי כלל, וגם לפי המירסא המיוסעה דמותר להורגו הא מתירין גם בעקר דלדל דהא כזה איירי, וליכא חלוק השני דמותר אבל אסור, ואולי כונתו לפי המשך דברי תמוסי בצרוף מה שכתב בעצמו ומ"ס ניקמי דעקר בראה דלמ"ע מותר מה דאי"ר יוורת אפר שמאל כיצא ליהרג כמין אותה כנגד בית הריוגו כדי שימנע דלדל, הא בעצמו כתב ויש לדחות שהרי עכ"פ סיפור למעט ולחיי שעה דעובר

לכ"ע לא חיישנו, ובעצם הא אין זה ראייה כלל דכיון דנדרש מקרא דומתו גם שניהם לרבות את הולד וגם בלא קרא משום דבוסת והא הרי ליכא שום חלוק להרוג אותו אח"כ חוד עם אמו או קצת תחלה, דאף אם היה שייך לחוש-לחיי שעה דשיבך הא אף האם יכול להרוג תחלה אם היה אפשר וליכא ענין חיי שעה באי שהייבין לחו"י, שלכן כיון שהוא לסוכת האשה כדי שלא תבא ליהי נחול וליכא אסור מצד האשה, שודאי אסור לעשות לה יסורין וחבלות אחרות יתרות על חוב המיחה שחייבה תורה, אין טעם שלא יוכל להרוג את העובר תחלה, אבל אם נימא כדברך שאיכא קצת ראייה כיון שבעצמו דחה הראיה, איך מסיק שלפ"פ שכתבתי היה היותר נכונה וצ"ע בכונתו, אבל לדינא אסור החו"י מצד החנסי דחולין ומנהגיהן ומצד הרמב"ם דמותר רק משום דנחשב כרודף ומצד לשון רש"י בסנהדרין דכתב דמקשה לילד ומסוכנת עירישי.

ועינתי במהררי"ט שאיכא שתי תשובות הסותרות דבסימן צ"ז אסור בשליכא סכנה להאם ומותר הא דיוצאה ליהרג מוכן נגד בית הריון, וגם כתב דלדבוחא דאסרי דמשום סכנת ולד להרדיה מחללין שבת כ"ש שאסור לפגוע בהן, ובסימן צ"ט כתב דאף במיראליה מוחמת אביר נפשות אין נדנד כלל, מראיה דמכין נגד בית הריון דיוצאה ליהרג שאינה כלום אף לדבריה, ומראיה על שהקשה הגמ' פשיטא גופה היא על הא דהן דאין ממתניין ליוצאה ליהרג עד שיחלד הולד, שג"כ אינה כלום כדכתב החו"י דאירבה משם ראייה לאסור שדלא הקשה שחם מפיסא אלא תוסין בקושיותו שמיטא גופה והא משמע דלולא סכנת גופה היא היה סברא לתמתין להציל העובר כ"ש שאסור לגרם מיתתו עירישי, והוא תירוצ' שפוט שלא שייך לומר דלא סליק ארעיה דמהרי"ט לתרץ זה, ובפרט לכתוב שאין נדנד כלל, וגם אף לא הנכיר כלל דברי הרמב"ם שרק כמין רודף הוא המותר לתת העובר

משנתי בסוף פ"ז דאהלות מצינו שהקשה זה וכן נמצא קושיא זו בהר"י סימן ל"א.

ולתת קנשיא המורה זו ע"ז מה שתירץ מרן כדורות האחרונים שלפינו הגאון ר' חיים הלוי זצ"ל בספר חושי ר"ח הל"י דברר גבון סאד, ואנא זעירא דמן חבריא בימי שבתל כלנודן ופתי לתרץ בדרך אחר שג"כ כיון צ"ס הירושלמי פ' שמינה שרעס ה"ד הוא ששט וברור ונמצא בא"מ ה"ב דיר"ד סימן ס' ע"ב ב' שנמצא שלא קשת כלום עירישי, וגם הכסף שכתבתי שייך לפרט זה גם ברש"י סנהדרין, דהרי כחבתי טעם משפא קא רחמי לה אינו טעם לומר שאינו רודף אלא רבשבל זה הוה שניהם רודפין כלשון הירושלמי אין את יודע מי הורג את מי ופירשו ככ"ע ובפ"ע אין את יודע אם הקטן רודף את האשה או הצשה רודפת את הקטן, היינו דמשפא נצשה שא"א שיהיו שניהם דכשילד תלד תמות האמה וכשלא יולד חי שיצא אכרין אכרין תחת האשה שלפיכך מניתין הרבר נמות שהוא, וזה הוה בהצ"א ראשו שישנו תריותו בהרדיפה, אבל כשעדיין הוא עובר כמ"י אמו שבעובר אינו עדיין נפש גבור שנמצא שעל היתרון שאיכא להאם כהעובר שהיא נפש גמור הוא אינו עדיין נפש גמור הוה רק העובר רודף והאם אינה רודפת לכן יש לנו להרוג את העובר כדיון רודף על יתרון זה, ובהו מליכדק לשון הנמשנה מפני שתיה קודמין לחיו שלבאורה אין לנה כובן כדעמד בנה כתפא"י ופירשו דחוק, ולמה שבארתי הוא לשון מדקדק היינו שפסדו שודאי גם העובר נחשב חי כדחויגן דיש גם עליו אסור לא הרצה כמו לגולר אך ע"מ"מ מותר מטעם שחיות קודמין לחיו ויש בה ציפיות לענין תחיות שהיא נפש גמור שעל זה הוה רק העובר רודף ולא האשה, וטעם זה נראה לפרש בכונת רש"י ולא כתב לא נפש זעא ואין בנה אסור רציחה אלא אסור אחר שנדחה מפני פ"ג דהאם, או לכתוב

ואין' בנת איסור רציחה כל כו' ולכן נדחה מפני פקיה נפש החמורה דהאם אם טובר כו', א"א זעא משום דטובר דודאי איסור רציחה הוא גם בעובר, ואין חלוק מצד שפסור העוברו מפניה כמו שליכא חלוק בערפא נאסור להרוג אם היה מנדמן שתריגתו הוא הצלה לאמה נפש, ולכן כתב רש"י רק דלא נפש הוא היינו כיון דכל הדין כיצא ראשו שאסור להרוג להצלת האם תנו לפי שאין דחוק נפש מפני נפש שמשמע מזה שאיכא בעצם טעם להחיר להורגו שזעא נחמת שהוא רודף, אבל כיון שטעם זה איכא גם על האם שהיא ג"כ נחשבת רודפת את העובר מטעם דהרדיפה זעא מתמת שמשפא עשו שלא יוכלו שניהם לחיות שלכן אינו יכולין לרחות נפש הילד מחמת רדיפתו בזה שאם הוא יצא שלם לא תחת האם, מפני נפש האם לבחור שזיא תחיה והולד יתרג, שהרי אין לנו טעם לזה מצד הרדיפה דשניהם שוין, ולכן קודם שיצא ראשו דלא נפש זעא דחוק העובר מפני שאין שוין כרדיפתו שבשטר רודף היתרון שבהאם שהיא נפש והוא אינו נפש עדיין, שלכן ניתן להרוג ולהציל את אמו היינו את אמו לבד ולא כשידמנו הצלה אחריה בהריגתו לאיזה נפש יהיה אסור, ונמצא שגם רש"י טובר כו',

ולכן לדינא בין לתוסי בין להרימ"ם האף לרש"י איכא איסור רציחה מלא הרצה גם על עובר ורק שפסור ההורגו ממיתה, ואסור להורגו אף לפ"ג דכל אינשי, ורק להצלת אמו שלא תמות בלידתו הוא המותר ולא כשבייל שום צורך דהאם שזה אסור בטשימות, ומשעם זה הודיחי שאף שהרופאים אומרים שיש תשי שפא תמות האם כשלא יהרוג את העובר, אף שלענין חלול שבת וכל האיסורין הוה מחללין והוה צוברין במדת חישש שאמרו דהא גם כשבייל ספק קטן וסיס מחללין, מ"מ להרוג את העובר יהיה אסור עד שהיה האומדנא להרופאים גדולה קרוב לדאי שחמות האם דמאחר דהוא מצד שנחשב רודף צריך שיתיה

דאיכא איסור רציחת לעובר גם קודם שעקר כמו לאתר שעקר ולא שייך מה שלא נקרא עריון בדין נפש עד שנולד, וגם הר"ן חולקין דף ג"ה ד"ה ולענין שכתב דהא דאשה יוצאה ליהרס אין מפתיעין עד שחלד לא משום דירך אמו הוא אלא שכיון שהיא מהרייבת מיתה אין מענין את דינה ולולד כיון שלא יצא לאויר העולם לא חיישינו, אין כוונתו שהיא מסכרא אלא שהוא מתרדף הקרא דגם שנתק, אבל ודאי גם הר"ן סיבר דאסור להרוג מדאורייתא כחוס' וכרסב"ם.

גם מש"כ השרירי אש בשם החו"י שלי האברין דאין מחללין שבת על עובר מותר להורגו, לא ראינו שם דחוח"י כתב רק שאם מתור לחלל שבת ודאי אסור להורגו אבל להסיבירין דאסור להורגו ליכא הכרח דיהיה מותר לחלל שבת, ומש"כ דקודם ארבעים יום של"מב"ן בשם תב"ה"ג מחללין עליו את הנשבה ומ"מ ליכא איסור הוא דבר שא"א לימר כלל נפשות שאסור להפיל גם קודם ארבעים לדידהו, אבל גם הוא מסיק דלהרמב"ם נפשות שקאי על כל עובר כמפורשי ברב"ו הנ"ב"י וכן הגר"י"ם השואל וגם תת"י ושכן הוא לסרו הגר"ח הלוי הוא אסור מדין רציחה ולא היתר אלא מדין רודף, אך הביא מאחיזער שהרמב"ם לא היציר לשעם רודף אלא ברישבה על המשבר ואין זה נכון כלל דלא הוזכר ברמב"ם חלוק בין העוברין כלל וגם הוא עצמו מסיים שלא מסתבר לו, וגם הגר"י"ם אונטרמאן בתשובתו שלא תזכר ברמב"ם ובנר"כ וגם מצד הסכרא אין לחלק, ובפרט שהוא רק דעת יחיד, וכל טעמו הוא משום הקושיא על הרמב"ם שא"כ אפילו הוציא ראשו גמי היה מותר ולכן נדחק לומר פלהרמב"ם איכא ג' חלוקים, שודאי כשגיל קושיא אין לשנות בדין מפורש ואף לא לדחוק כל כך, והרי בא מור הגר"ח ודאי לא לדחוק ומירץ ואלו היה נראה דבר הגר"ח הלוי דדאי היה חוזר בו, אבל גם כלא זה הא ע"ם

ומ"מ מחללין. עלת את השבת דלא כחוח"י דסתם דאין לזה שחר, הנה לא תזכר יש ברמב"ן טעותו להרוג עובר מן התורה, אלא שאינו בדין הצלת נפש קודם שיצא ראשו כהשיבות האם לומר בשביל זה אין דחין נפש מפני נפש, אבל הא כזכ שם מפורש ומחללין אף שבת להציל העובר, וממלא ברור דאיכא חיוב להצילו וכ"ש שאסור להורגו מן התורה, אך לגבי האם אין בו מעיקרא מקום הפלת נפש, שלכן לא מובן היכן ראה שם ברמב"ן לחלות בו בוקי מדיקי שייסבד דמותו להורגו וכ"ש שליכא חיוב להצילו ומ"מ מותר לחלל שבת שהוא דבר שלא ניתן להאמר כלל מדבארתי עוד כיותר באור מחת"י, ואדרבה ברמב"ן נדה שם כתב שם דאי לאו קרא רוסתו גם שנייה לא היה קטלינו לולד אף קודם שישבת על המשבר דלא עקר הולד, וטוכית סזה דאין לומר דסה שפקרעין כרסה כיושבת על המשבר הוא משום דעקר הולד נוסא אחריגא הוא וקודם שעקר הוא גוף אתר של האם מאתר דמצורין קרא להורג גם קודם שעקר אלמא רשיון בעצם עקר הולד ולא עקר כל זמן שלא יצא ראשו לענין חשיבות גוף אחר והשיבות נפש, דאי בלא השיבות גוף אחר נפש היו צריכין להמתין מלהרוג האם והייבת מיתה עד שתלד, ורק שזיה חרוש בתורה דאין ממתינין תורגין גם הולד ואין לך אלא להקטין ההרוג דבעקר דעובר כבר לצאת ונתשב כיצא לענין שממתינין עד שתלד, ומה שבגמי דרבין שתקרא איצטריך משום דס"ד דממונא דבעל הוא, צריך לומר לרמב"ן דהגמי מקשה אליבא דמ"ד עובר ירך אפן והרמב"ן איירי אליבא דמ"ד לאו ירך אפן, עיכס סוכר הרמב"ן שהוא חרוש מה שלא ממתינין עד שתלד ולא שורא למד מהקרא דליכא איסור רציחה לעובר, וגם שהוא חרוש גדיל עד שבשכיל זה לא אמרינו. דבעקר הולד ממתינין ולא קטלינו להולד אף שג"כ עריון אינו נפש והוא ברין דמי ולדות לבעל, הרי דסובר

במקשה לילד וגם לא שינת החוס' שאסורין מטעם מי איכא טרדי, שלכן פשוט שאין להסגיח על תשובה זו כלל כי ודאי תשובה מוסיפת היא מאיזה תלמיד טועה וכתבה בטעמו, ובכל אופן כיון שאיכא פתירה ברברית מחשובה להשבות אף אם היו שקולין לנו היה לנו לומר לאיסור מצד תשובות מהר"ט וכ"ש שאינם שקולין כלל ותשובה דמינן צ"ע לא נכונה היא כלל שיש לנו לדון במהר"ט, אבל א"ע לזה דברור שהיא תשובה מוסיפת, היא מאיזה טעם ומטעם שלכן מה שהביא שם מהשבות הרשב"א שהרמב"ן התעסק עם נכרית אחת להפיל עוברת, ויחא מה שאנחנו אין מוציין אותה בהשבות הרשב"א, וראיתי בתשובת הנרא"י אונטרמאן ז"ל הנדפסת בניצח חלק שיש"י שגם הוא תפש ולא מצא בתשובות הרשב"א דבר זה שכיון שהוא ממויף אחד כתב גם זה לשקר ולהטעות, ולא נצטרך לומר שתשובה זו ראה אותה נכח"י ולא ברפס, אבל אם תשובה זו אמת נראה לי נכון מש"כ הגר"י"ם אונטרמאן שם דהיה זה קודם ארבעים יום וחומר ישראל מבן נח בקודם ארבעים יום שאף שלישראל אסור, דהרי בר"ן עמא דף ס"ב תובא מרמב"ן בשם בה"ג שמחללין שבת בשביל סכנת ולד לתודיה אף במחות מארבעים יום שא"כ ודאי שאסור להפילו ככתבתי לפיל שלא היה שייך להתיר חלול שבת אם היה מותר להפילו וכדכתב בן גם החו"י דלומר שמותר להורגו ומותר לחלל שבת אין לו שחר, מ"מ לבן נח מותר קודם ארבעים מטעם דלישראל איכא איסור גם בשביל מה שזיהיה מזה נפש ובכו נח ליכא האיסור אלא כשהוא עתה נפש קצת שאין זה אלא אחר ארבעים יום, אבל יש לפקפק בזה דמאתר דכל האיסור על ישראל בעוברין הוא סמא שנאמר לבני נח מכללא דמי איכא מדי וכוון שלב"ג מותר משום דסתוב האיסור בלשון שופר דם האדם באדם דמו ישפר שנצטרך לפרש שאדם לא מיקרי אלא אחר ארבעים יום נכתב הנרא"י

אונטרמאן בתשובתו, אי"כ מנלן לאסור בישראל גם במחות שאף שאיכא טעמא מ"מ הא אין לנו לאסור בעצמנו, אך שנאמר בישראל גם בישראל אף שהוא מצד הכללה דמי איכא מדי שייך שיהיה טעם האיסור משני טעמים דלמי דסברי החו"י חולקין דף ל"ג באיסור אמת"ה לכ"ג שהיא בטמאות ואף לר"מ משום דאף שהוא מטעם אחר גמי הוא כהכללא, שא"כ שייך שלישראל אחר שידעינן מה שנאמר לב"ג דגם לישראל שיהיה מטעם אחר וכ"ש ששייך לישראל יהיה ישני טעמים, שלכן אם הוא אמת כהחשובה שהוא שם התעסק להפיל עובר שבמעי נכרית הוא במחות מארבעים יום כסברת הנרא"י אונטרמאן וצ"ע לדוגא

וראינו בספר שרידי אש להגר"י חיינבערג ז"ל שעל החו"י במש"כ על תוס' נדה נצאר כ"כ בצע"ג וב"כ כתב שמסקנת החו"י היא לאיסור כדכתבתי, ושלא על שראיתי בספר רב פעלים לתבם ספרדי שכתב רק תחלת הדברים שאליבא דתוס' נדה כתב שהיה מותר אי לאו גדר לסרצות הנזנים ורק שהוכיח שתוס' חולקין אסרו ומסיק נראה דעתו דאין להתיר לכחלת, ולא כתב שלמסקנא אסור מצד חוס' חולין ומצד דברי הרמב"ם וגם מסהר"י"ט הביא רק תשובה דסימן צ"ט עמ"ת"ר ולא כתב שנסיימן צ"ו אסור שא"כ פשוט שיש לנו לומר שמהר"ט איסור שהוא לתומרא ולא לקולא שמהר"ט כדלעיל, והוא כותב שאינו משיב לדוגא לא לאיסור ולא להיתר והרי בה שחייף דעתו בסברת החו"י, ובסברת מהר"ט נקס רק מה שמתיר בסימן צ"ט ולא מה שאוסר בס"י צ"ו שהתחכם שיביא לפניו דבריו כמ שצה להימאיל ואין לו הספורים הרי יורה להיתר לפ"מ שכתב משמם ואין לך המספה משלו גדולה מזה, ולכן אין לסבור על רבריו כלל.

ומש"כ השרירי אש דלרמב"ן נדה שם יצא שאין איסור מן התורה להרוג את העובר

הזכיר הרמב"ם כפי ייב סנהדרין רכו המחייבין נזמין דינו בפניו נמוציאין איהו להרגו, טפה שנהב רבו המוחיבין ונתחייב מדציאין אותו להרגו לשון ונתחייב שהסיף הוא פירוש נמר הדין דאמירת אתה חייב, ועל מה שצריך שיחייבו דוקא בפניו סמך על מש"כ במי"ד ה"ז מי שלא נגמר דינו שנתערב עם מי שנגמר דינו כולו פטורין לפי שכן נקט זה במי"א מג"ם ה"י גם כשור שאין גופרין דינו על שור אלא כפני השור כדין זאנדי, וא"כ כוונתו שליבא סנהדרין אף במזיד במור ובהתראה ובלילת זתראה היא כאיש כשר שההורגו חייב מיתה כמו כהורג כשר ורק ג"כ לא שייך לחייב מיתה משום שליבא סנהדרין אבל לדין די מיתות שלא בטלו הוא חייב בכל רוצח, וא"כ אין שייך שיהיו מותרין להרוג עובר שכל החי הוא רק כשביל האם, ובפרט שאף להסוכרין עובר ירך אמר הוא מקרא דגם שניהם וברין מפורש שהוא חרוש כדי שלא לענות את דינה שלא שייך בשלא נגמר דינה מש"כ, וגם מש"כ ראחר שצבר עבודה בזה"ז במינר שחייבין עליה מיתה הריג את עצמו לא נענש וגם הוא עוד זכות ג"כ ודאי אסור אף אם היה בהתראה, ושדי ליה מריה להריעביין על דבריו אלו, ואין להשיגה על תשובתו זו.

כתבתי כל זה לצנין הפרצה הגדולה בעולם שהמלכות בזהב מדינות חתירו להרוג עוברים ונחוטם גם ראשי המדינה במדינת

ישראל וכבר נהרגו עוברים לאין מספר שבחתי"ו הא עוד יש צורך לעשות סיג לתורה וכ"ש שלא לעשות קולות באיסור רציחה החסור ביותר, ולכן נשתוממתי בראיתי תשובה מתנס אחד בא"י הולכת למנהל בי"ח שצרי צדק ונדפס בחוברת, "אסיא" ייב המתיר תולדות שע"י בחינות הרופאים כשהוא עובר יותר מג"ח שהעובר הוא במחלת תייסקס להפילו, והצד זה הקדים שעצם הריגת העוברים הוא להרבה פוסקים רק מרבבין ואף אם הוא מדאורייתא הוא רק משום גדר בנינו של עולם אבל מחמת איבוד נפשות אין נדנדד כלל, חכמי מנהרי"ט החטובה בסימן צ"ט המחיר ולא הזכיר שבסימן צ"ו אסור ואדרבה הוא כתב שגם בחטובה סימן צ"ו מחיר, וגם כתב שהשאלת יעבץ מחיר אף שאסר במירוס, בשביל לשון יגם כעובר כשר יש צד להקל לצורך גדול, אף שכורר ופשיט דלשון יש צד להקל הוא כאמר עייתר צדדים איכא לאסור וכרמסקי היפ"ח ע"ו וצ"ע, ועל ש"ח רב פעלים שבי"כ היה ירא לפסוק בזה, ולכן מסיק להחיר בחייסקס להפיל עד יבבעת חרשים, ולא מדון זמן זה שלא מצינו כלל, וכדור ופשוט מכתבתי הולכה הברורה על יצ רבותינו הראשונים המפורשים והפוסקים משם האסור בדין רציחה ממש כל עובר בין כשר בין ממור בין סתם עוברים ובין חידועים לחולל חייסקס שכולן אסורין מדינא סתם, ואין לטעות ולסמך על תשובת חכם זה וקר ליה מריה בזה.

הירושלמי הוא ששום כהתירצותו, ולכן אין לסמך בזה כלל על דברי הגר"ח ז"ל, ובענין השאלה שבא לפני הגר"ח"ש שהאשה מיתה תולה גדולה שהרופא אסר שודא תסתכן בלידתה יש להחיר גם מטעם רודף ככתב בעצמו באם הרופא אומר שהוא ודאי שחמור, ולכח שבארתי ע"פ הירושלמי שהרופא הוא בזמנה שפושטה ששניהם לא יוכלו לחיות והיא הוא בחשיבות רודף חממת שמקשה לילד, ואם הרופאים אין אומרים שהיא ודאי אלא רק חששה בעלמא מיהא אסיר עד שיראו הרופאים כשעה הלידה, ומה שהביא שכל אמירת רופאים הוא רק בדין ספק סקו"ג הנה שגם דין זה תנן בדמקשה לילד חותכין את העובר שודא ג"כ הוא על פי אופדנא דהרופאים ודין זה ג"כ הוא בכל המקומות אף שאין שם רופא גדול משום דא"א להכות עד שצשיג רופא גדול, הרי הוא ככל פסקי דינים שחזורה החשיבה הוראתו כדאי דאין לנו אלא זה שבימין וכן אין לנו אלא זה שבמקומד, וכן לענין האופדנא שאמרו לסמך על הרופאים אין לנו אלא רופא שבימינו יבמקומו כשא"א להשיג רופא יותר מןמחה, ונמצא שהוראתו בעוברא שבאה לפניו הריה כדין אף להרמב"ם, אבל מה שפירש בדברי הרמב"ם לא נכון כלל.

עכ"פ משי"כ השד"ח אש שלום הראשונים חולקין על הרמב"ם שלכן סובר שהרוב הוא להחיר תריגת עוברים לצורך האם אף שלא לסכנה ממש אינו כלום דאינו כן דאי להסוכרם שהוא מתמח דלא נחשב עדיין נפש גדחה מפני חיות האם נמי סוברין דהיא איסור מן התורה כדין רציחה להרג עובר.

וגם לפני אונס אם רשאי הרופא לעובר ולא ליהרג שהגדאי אובטערמן מהתק בזה מצד אביזריהו דש"ד נמסיק דאביזריהו היא דוקא על לאו מפורש כדרייק מלשון הרמ"א בסימן קנ"ו ס"א עי"ש, אבל לצ"ר אין זה ענין אביזריהו אלא רציחה או שלא חייב

עליו מיתה, שא"כ יש לו להיות כדין יהרג ואל יעבור, רק שיש לומו דהא מה שברציחה יהרג ואל יעבור היא מטרבא דמאי חיות דמנא דידך סומק טפי, הרי אפשר יוכל לומו הרי דמא דידך סומק טפי משל העובר מדחויגן שעל דמא דידך חייבין מיתה ועל דמא דעובר אין חייבין מיתה, אבל מיהא חלוי זה בדין אנוס להרוג את הטרפה שנוקה יותר לומר שיהרג ואל יעבור, אך אי"כ אפשר נימא ממה שאין חייבין מיתה על טרפה אף שממלק זה עצם דמאי חיות איכא עכ"פ טעם אביזריהו ויצבור, ליכא משום שאיסור טרפה הוא כנאמר במירוש בלשין תלאו דלא תרצח ועובר אינו כמפורש אלא מצד מי איכא מיד, וגם עצם המטמועות מדם האדם באדם אולי אינו כמפורש, ולכן צ"ע לדינא אם איכא בזה דיהרג ולא יעבור או לא.

והנה בשאלת יעבץ ח"א סימן מג"ג דאיתי דברים שלא ניתנו להאמר שבצובר ממור מחיר להפילו מטעם שהאשה בזמן שהיו סנהדרין בלשכת תנוית היו מחייבין אותה מיתה ולא היו ממעינין עד שיוולד מקרא דגם שניהם נחטב והולד כבר קטלא ומותר וגם מצוה להפילו, ואף שבה"ז ליכא סנהדרין ואף דינה לא נגמר ולא ינמרו למיתה וגם לא התרו בה, דין די מיתות לא בטלו, ועוד מאריך בזה דלא כהר"ח שכתב בפשיעות שליכא שום תלוי, וממש דברים בטלים הם אף שכתב זה אדם גדול כהר"עבי"ן, כי כל חייזים אמילן עובד ע"ז ומתלל שבת ובא על העריות בעדים ובהתראה גמורה וגם כבר בא דינו לפני סנהדרין ונטטה להם הדין שחייב מיתה מיט כל זמן שלא אמרו הפס"ד שחייב מיתה ובפניו דוקא והרגו אחד נהרג עליו כהורג אדם שלא הטא מעולם דגמר דינו ממש באמריהם אחר שהחליטו בדוב סנהדרין הוא המחייב המיתה וקחים לכן אף שכבר נודעו שדעת הסנהדרין נוטה לחייבו מיתה הוא עדיין כפסור לגמרי לכל דיני התורה, ואין לענות ממה שלא